

3. Obyvatelstvo

K rozhodnému okamžiku Sčítání 2021, kterým byl 26. březen 2021, žilo ve Středočeském kraji 1 415 463 obyvatel s obvyklým pobytem, což bylo o 126,3 tis. (resp. o 9,8 %) více než při sčítání lidu v roce 2011. Nárůst to byl z mezikrajského pohledu nejvyšší, druhý v pořadí zaznamenal s citelným odstupem Jihomoravský kraj (o 2,9 %), s 2,6% nárůstem následovalo hl. m. Praha. Oproti roku 2011 se tak zvýšilo zastoupení Středočeského kraje na celkovém počtu obyvatel Česka, a to z 12,4 % na 13,4 %.

Nárůst počtu obyvatel mezi sčítáními zaznamenaly všechny **okresy** Středočeského kraje, byly mezi nimi však patrné velké rozdíly. Nejméně se zvýšil počet obyvatel v okresech Rakovník (0,3 %), Příbram (1,9 %) a Kutná Hora (2,1 %), na opačné straně se nacházely okresy v sousedství Prahy, a to okresy Praha-východ (25,7 %), Praha-západ (23,1 %) a Beroun (13,8 %). Nejvíce obyvatel žilo v roce 2021 v okresech Praha-východ (197 477), Kladno (166 771) a Praha-západ (161 593), nejméně lidnatými byly okresy Rakovník (55 185), Kutná Hora (74 918) a Beroun (98 073). Mezi roky 2011 a 2021 celkem tři okresy v kraji překonaly stotisícovou hranici počtu obyvatel (počet obyvatel okresu Kolín se zvýšil z 96,1 tis. na 104,2 tis., u okresu Nymburk z 94,8 tis. na 102,7 tis. a v okrese Benešov z 95,5 tis. na 100,3 tis. obyvatel).

Okres Praha-východ byl s 197,5 tis. obyvateli v roce 2021 nejlidnatějším okresem v kraji, přičemž při sčítání v roce 2011 to byl okres Kladno (tehdy v něm žilo 158,8 tis. obyvatel). Ze 12 středočeských okresů žádný nezaznamenal z hlediska lidnatosti propad svého postavení mezi všemi okresy České republiky. Následkem nejvyššího nárůstu počtu obyvatel mezi všemi okresy v republice se postavení okresu Praha-východ přesunulo z 16. nejlidnatějšího okresu České republiky na 8. pozici (vč. Prahy), v případě Mělníka to byl posun o sedm příček nahoru, a to ze 44. pozice na 37., obdobný posun zaznamenal i okres Beroun (z 59. na 52. pozici). Postavení okresů Benešov, Kladno, Kutná Hora a Rakovník z pohledu počtu obyvatel zůstaly při obou sčítáních mezi všemi okresy ČR stejné.

Nejvyšší nárůst počtu obyvatel zaznamenala **obec** Zlonín v okrese Praha-východ (3,15krát), což byla zároveň i jediná obec nejen v kraji, ale i v celé republice, v níž se mezi sčítáními v letech 2011 a 2021 zvýšil počet obyvatel více než trojnásobně. Následovala obec Herink nacházející se ve stejném okrese (s 2,65násobným nárůstem počtu obyvatel), třetí v pořadí byla obec Vysoký Újezd v okrese Beroun (2,62krát). Celkem bylo v kraji 10 obcí, ve kterých se počet obyvatel více než zdvojnásobil, o více než 50 % narostl počet obyvatel u dalších 49 obcí. Z těchto šesti desítek obcí s nejvyšším nárůstem počtu obyvatel se 27 nacházelo v okrese Praha-východ a 8 v okrese Praha-západ. V souhrnu se mezi roky 2011 a 2021 ze celkových 1 144 obcí Středočeského kraje zvýšil počet obyvatel u 81,1 % z nich, u 0,5 % obcí se počet obyvatel nezměnil, přičemž nižší počet obyvatel zaznamenalo 18,4 % středočeských obcí. Z těch obcí, u nichž byl zaznamenán pokles, se nacházelo nejvíce v okresech Příbram (34 obcí), Benešov (31 obcí) a Rakovník (28 obcí). Pokles počtu obyvatel o více než čtvrtinu zaznamenaly obce Slověnice v okrese Benešov (pokles o 36,2 %), Nestrašovice v okrese Příbram (pokles o 25,8 %) a Všesulov v okrese Rakovník (pokles o 25,6 %). **Z obcí se statutem města** (včetně statutárních), kterých bylo v okamžiku Sčítání 2021 v kraji celkem 84, zaznamenala největší nárůst počtu obyvatel města Králův Dvůr (o 45,8 %), Jesenice v okrese Praha-západ (o 39,6 %) a Mníšek pod Brdy (o 37,1 %). Právě města Jesenice (10 645 obyvatel) a Králův Dvůr (10 004 obyvatel) zvýšila v kraji počet měst s počtem obyvatel převyšujícím 10tisícovou hranici mezi sčítáními z 20 v roce 2011 na 22 v roce 2021. Na opačné straně ubylo mezi posledními dvěma sčítáními lidu nejvíce obyvatel mezi obcemi se statutem města v Sedlčanech (o 8,3 %), v Jesenici v okrese Rakovník (o 8,2 %) a v Rakovníku (o 7,3 %).

3.1 Věková struktura

Při sčítání lidu v roce 2021 žilo ve Středočeském kraji 702 541 mužů a 712 922 žen. Ženy tak tvořily 50,37 % všech obyvatel, což bylo nejméně po Kraji Vysočina (50,29 %) a Plzeňském kraji (50,32 %). Na opačné straně se s nejvyšším zastoupením žen nacházela Praha (51,33 %), Moravskoslezský a Olomoucký kraj (shodně 50,97 %).

Nepatrně vyšší nárůst počtu obyvatel zaznamenali v období mezi posledními sčítáními lidu ve Středočeském kraji muži, kterých přibýlo mezi roky 2011 a 2021 celkem 10,2 % (resp. 65,3 tis.), počet žen se zvýšil

o 9,4 % (o 61,0 tis.). Zastoupení žen mezi obyvateli kraje tak pokleslo z 50,6 % v roce 2011 na 50,4 % při sčítání lidu v roce 2021.

Obyvatelstvo podle věku a okresů

Kraj, okresy	Obyvatelstvo celkem	v tom ve věku (%)								
		0–4	5–14	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75 a více
Středočeský kraj	1 415 463	5,8	12,1	8,9	11,3	16,1	15,4	11,5	11,6	7,3
Benešov	100 347	5,4	11,6	8,7	10,6	15,2	14,9	12,4	13,3	8,0
Beroun	98 073	6,1	12,1	8,5	11,5	16,6	15,4	11,3	11,3	7,3
Kladno	166 771	5,4	11,3	9,0	11,8	15,5	15,7	11,8	11,8	7,6
Kolín	104 227	5,9	11,5	8,7	12,0	15,9	14,7	11,4	11,8	8,0
Kutná Hora	74 918	5,3	10,6	8,8	11,2	14,3	14,9	13,1	13,2	8,8
Mělník	110 243	5,7	11,5	9,0	12,0	15,6	15,7	11,4	11,6	7,5
Mladá Boleslav	128 901	5,5	11,3	8,8	12,6	16,4	15,3	11,3	11,6	7,2
Nymburk	102 727	5,6	11,9	9,2	11,5	16,2	15,4	11,3	11,8	7,2
Praha-východ	197 477	6,5	14,6	8,9	10,5	18,1	16,0	10,1	9,5	5,8
Praha-západ	161 593	6,4	14,2	9,1	10,4	17,2	16,2	10,5	10,0	6,0
Příbram	115 001	5,3	10,6	9,0	11,0	14,8	14,9	12,9	13,2	8,3
Rakovník	55 185	5,2	10,9	8,7	11,1	14,7	14,9	12,6	13,6	8,2

Nejvyšší **převaha mužů mezi obyvateli**, a to nejen ve Středočeském kraji, ale i v celé republice, byla mezi okresy patrná v okrese Mladá Boleslav (muži zde tvořili 50,5 % obyvatel). V ostatních okresech kraje již převažovaly ženy, a to nejvíce v okresech Kladno (50,8 %) a Praha-západ (50,7 %). Mezi roky 2011 a 2021 se v devíti z dvanácti okresů zastoupení žen snížilo, nejvíce o 0,54 p. b. v okrese Nymburk, o 0,47 p. b. v okrese Kolín a o 0,47 p. b. v okrese Kutná Hora. Ve třech okresech se naopak zastoupení žen zvýšilo, ale nárůst byl menší než v případě mužů (podíl žen se zvýšil o 0,15 p. b. v okrese Mělník, o 0,09 p. b. v okrese Praha-západ a o 0,05 v okrese Rakovník).

Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a okresů

Kraj, okresy	Muži	v tom podle věku (%)			Ženy	v tom podle věku (%)		
		0–14	15–64	65 a více		0–14	15–64	65 a více
Středočeský kraj	702 541	18,5	65,2	16,3	712 922	17,4	61,3	21,3
Benešov	49 763	17,5	63,9	18,6	50 584	16,5	59,6	23,8
Beroun	48 699	18,7	65,3	16,0	49 374	17,5	61,2	21,2
Kladno	82 017	17,4	66,0	16,6	84 754	16,1	61,7	22,2
Kolín	51 853	17,9	65,4	16,7	52 374	16,8	60,2	22,9
Kutná Hora	37 164	16,2	64,9	18,9	37 754	15,5	59,5	25,0
Mělník	54 703	18,0	65,6	16,3	55 540	16,5	61,6	21,8
Mladá Boleslav	65 058	17,0	67,0	16,0	63 843	16,6	61,9	21,5
Nymburk	50 917	17,9	65,7	16,4	51 810	17,1	61,4	21,6
Praha-východ	97 948	21,8	64,6	13,7	99 529	20,4	62,6	17,0
Praha-západ	79 662	21,3	64,2	14,5	81 931	19,9	62,7	17,4
Příbram	57 210	16,5	65,1	18,4	57 791	15,4	60,2	24,5
Rakovník	27 547	16,7	64,8	18,6	27 638	15,5	59,6	24,9

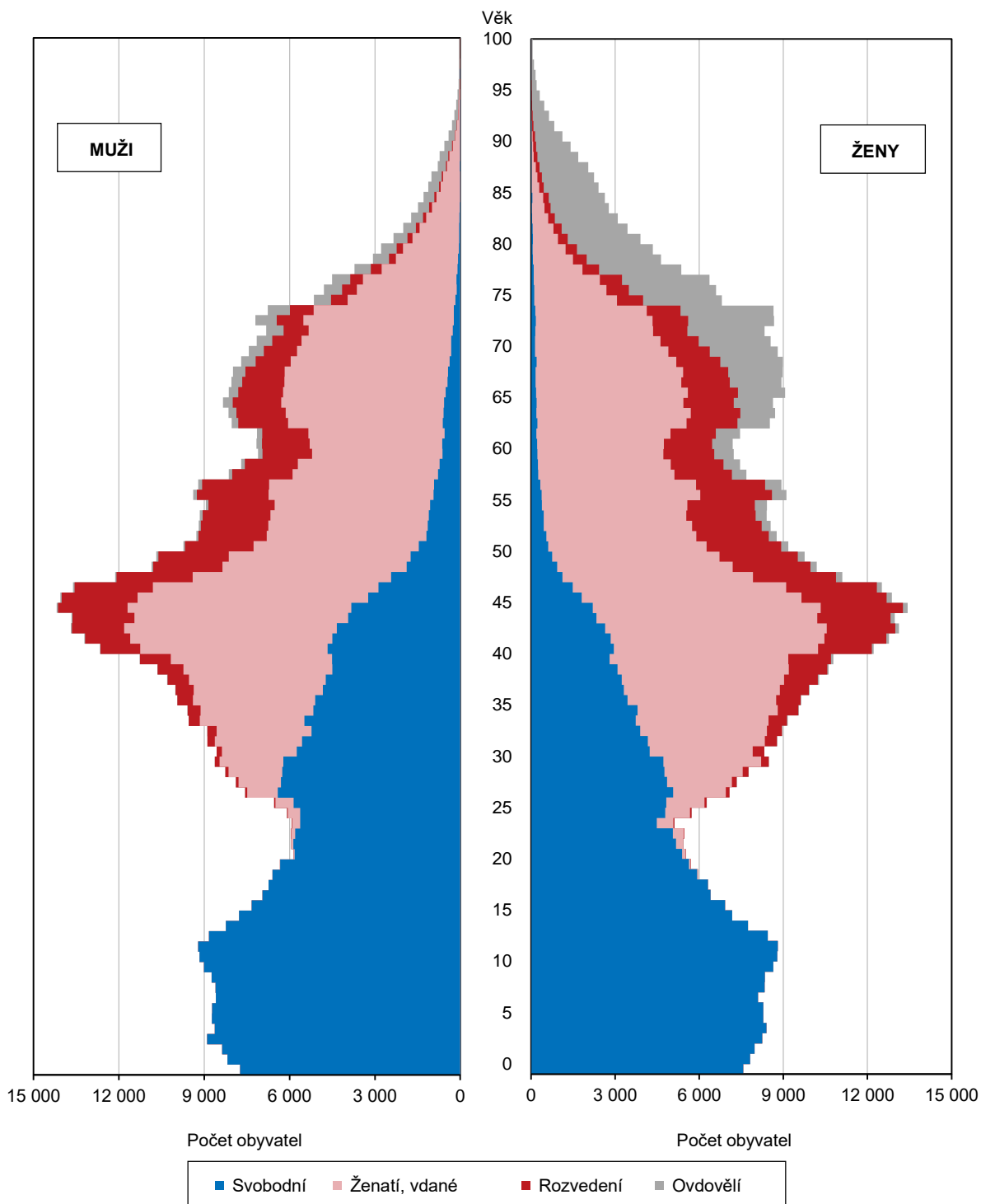
Z pohledu **rozložení obyvatel podle pohlaví a věku** s výjimkou 33letých, kde velmi nepatrně převažovaly mezi obyvateli kraje ženy, byla patrná trvalá převaha žen mezi obyvateli Středočeského kraje od 60. roku věku obyvatel, do věku 59 let bylo v každém jednotlivém věku více mužů. Největší převaha mužů byla v pětiletých věkových skupinách u 20- až 24letých (zde tvořili muži 52,4 % obyvatel), z pohledu jednotek věku pak u 24letých, kde dosáhlo zastoupení mužů hodnoty 53,6 %. Mezi 60- až 78letými se podíl žen pohyboval mezi 50 a 60 %, u 80- až 84letých činilo zastoupení žen 62,8 %, u 85- až 89letých 69,0 %, u 90- až 94letých ženy převažovaly ze 73,3 % a u 95letých a starších tvořily ženy 78,2 % všech obyvatel v tomto věku.

Ve Středočeském kraji tvořily v roce 2021 **děti mladší 15 let** 17,9 % obyvatel kraje, v případě mužů to bylo 18,5 %, u žen 17,4 %. V obou případech se jednalo o nejvyšší hodnoty mezi kraji. Na opačné straně se

s nejnižším podílem nacházel Karlovarský kraj (podíl dětí zde činil 15,26 %) a hl. m. Praha (15,32 %). V zastoupení **osob v produktivním věku 15 až 64 let** vynikala se 66,3 % Praha, Středočeský kraj se umístil s 63,3 % poblíž celorepublikového průměru (63,5 %). Vyšší zastoupení osob ve věku 15 až 64 let měli ve Středočeském kraji muži (65,2 %) než ženy (61,3 %). Podíl **seniorů ve věku 65 a více let**, kteří tvořili 18,8 % obyvatel kraje, byl ve Středočeském kraji po Praze (18,4 %) ze všech krajů nejnižší, vyšší zastoupení měly ženy (21,3 %) než muži (16,3 %). Nejvyšší podíl seniorů byl patrný u krajů Královéhradeckého (22,4 %), Zlínského (21,7 %) a Olomouckého (21,4 %).

Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a rodinného stavu ve Středočeském kraji

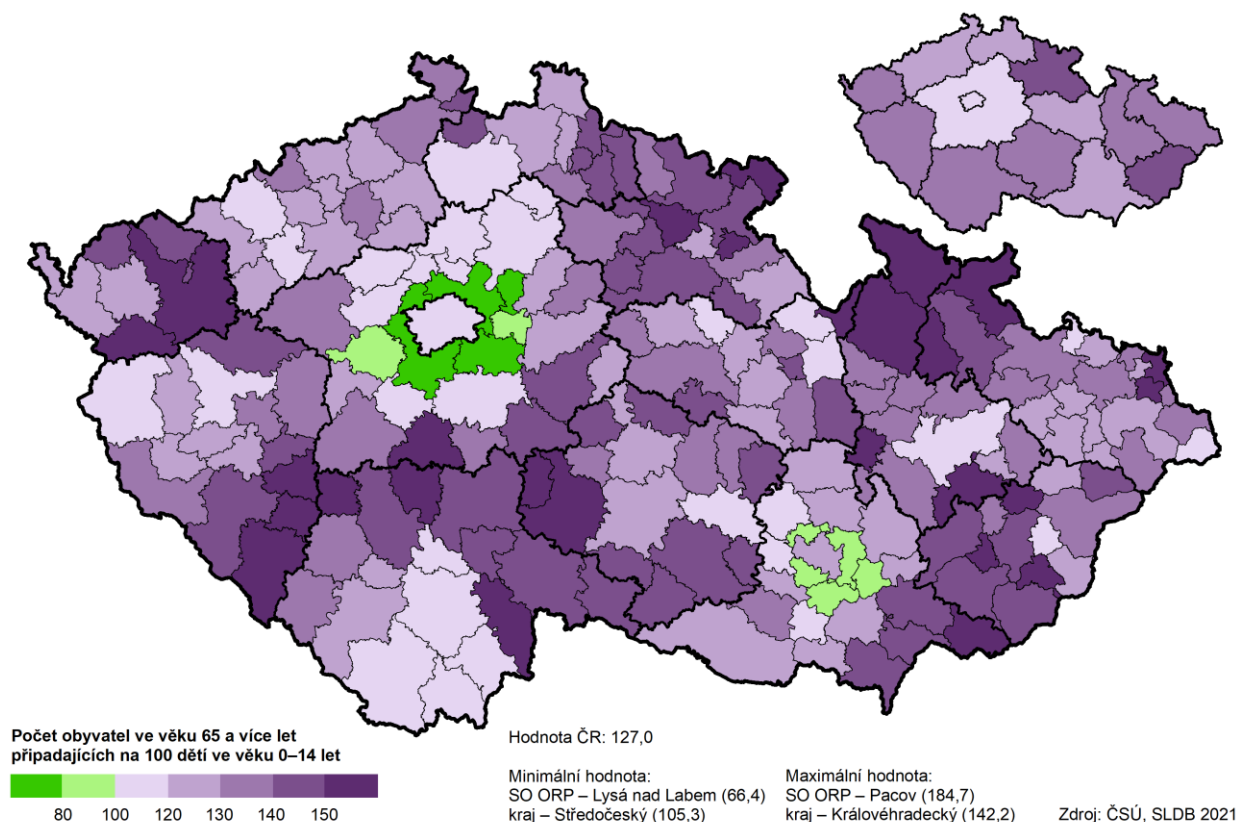

Zatímco oproti sčítání v roce 2011 se ve Středočeském kraji podíl dětí mladších 15 let zvýšil

o 15,8 %, zastoupení osob starších 65 let zaznamenalo v kraji citelnější nárůst, a to o více než čtvrtinu (27,2 %) na 18,8 %. Následkem toho se index stáří, který vyjadřuje počet seniorů připadajících na 100 dětí mladších 15 let, zvýšil z 95,8 na 105,3, tj. o 9,9 % (v celé republice byl tento nárůst vyšší – 14,9 %).

Průměrným věkem, který činil 41,6 let, se Středočeský kraj zařadil za hl. m. Prahu (41,4 let) mezi nejmladší kraje u nás. V Praze jako jedině nepřekonal průměrný věk mužů hranici 40 let (39,9 let), v případě Středočeského kraje, druhého v pořadí, bylo mužům v průměru 40,4 let. Středočeské ženy byly s průměrným věkem 42,77 let nejmladší ze všech krajů, s identickou hodnotou průměrného věku 42,78 let následovaly ženy žijící v Praze. Nejstarší obyvatelstvo žilo v krajích Zlínském (43,8 let), Královéhradeckém a Karlovarském (shodně 43,6 let).

Index stáří ve správních obvodech ORP a krajích

Obyvatelstvo Středočeského kraje mezi sčítáními lidu z let 2011 a 2021 zestárla, avšak v porovnání s většinou ostatních krajů byl tento proces méně citelný. Zatímco se během tohoto desetiletého období zvýšil průměrný věk obyvatel České republiky o 1,7 roku (jak muži, tak i ženy zestárlí shodně o 1,7 roku), průměrný věk obyvatel Středočeského kraje narostl o 1,3 roku (u mužů činil nárůst 1,4 roku, u žen se průměrný věk zvýšil o 1,2 roku), což bylo nejméně po Praze (nárůst o 0,2 roku). Obdobný nárůst průměrného věku o 1,3 roku jako Středočeský kraj zaznamenalo také obyvatelstvo Jihomoravského kraje. Nejvíce se zvýšil průměrný věk, v porovnání se Středočeským krajem byl nárůst dvojnásobný, u obyvatel Karlovarského kraje (o 2,6 roku), následovaný kraji Moravskoslezským (o 2,4 roku), Zlínským a Krajem Vysočina (shodně o 2,3 roku).

Z pohledu na středočeské **okresy** žilo při sčítání lidu v roce 2021 nejmladší obyvatelstvo nejen ve Středočeském kraji, ale i celé republice, v okrese Praha-východ (39,2 roků), hranici 40 let v celé republice nepřekročil také okres Praha-západ (39,6 let). Další nejmladší z pohledu průměrného věku obyvatelstva v České republice byl okres Brno-venkov (41,3 let), zasažený obdobně jako okresy obklopující Prahu procesem suburbanizace, a Praha (41,4 roku). Mezi deseti okresy s nejmladším obyvatelstvem u nás bylo sedm ze Středočeského kraje (ke zmiňované Praze a okresu Brno-venkov se v první desítku umístil ještě okres Brno-město); na 5. místě byl okres Beroun (41,5 roků), na 6. pozici Nymburk (41,6 roků) a na 7. místě

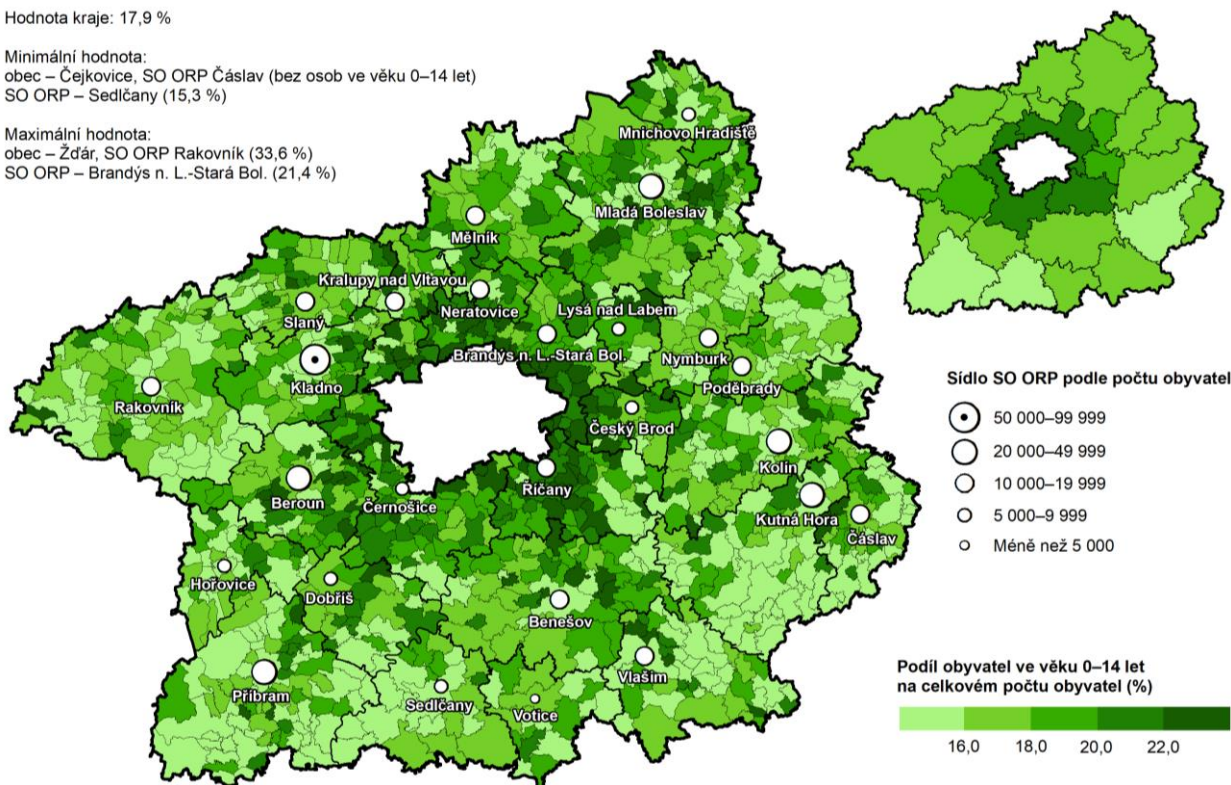
okres Mladá Boleslav (41,8 roků). Naopak mezi deseti okresy s nejstarším obyvatelstvem se žádný středočeský okres nenacházel; nejstarší obyvatelstvo u nás žilo v okresech Jeseník (44,8 let), Klatovy, Písek a Karlovy Vary (shodně 44,4 roků). Středočeským okresem s nejstarším obyvatelstvem byl na 22. pozici okresů s nejstarším obyvatelstvem okres Kutná Hora (průměrný věk zde činil 43,7 roků), na 29. pozici se umístil okres Rakovník, na 30. místě okres Příbram (oba okresy měly shodný průměrný věk obyvatel 43,4 roků).

Děti v obcích a správních obvodech ORP Středočeského kraje

Hodnota kraje: 17,9 %

Minimální hodnota:
obec – Čejkovice, SO ORP Čáslav (bez osob ve věku 0–14 let)
SO ORP – Sedlčany (15,3 %)

Maximální hodnota:
obec – Žďár, SO ORP Rakovník (33,6 %)
SO ORP – Brandýs n. L.-Stará Bol. (21,4 %)

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2021

U všech středočeských okresů se mezi sčítáními v letech 2011 a 2021 průměrný věk obyvatel zvýšil. Nejcitelnější proces stárnutí obyvatel v kraji zaznamenal okres Rakovník, v němž se průměrný věk zvýšil o 2,2 roku, následoval okres Příbram s nárůstem o 2,1 roku, zvýšení o 1,7 roku zaznamenaly během deseti let okresy Benešov a Kutná Hora. Na opačné straně se nacházely okresy Praha-východ s nárůstem o 0,8 roku, Beroun se zvýšením průměrného věku o 0,9 roku a Kolín, v němž obyvatelé zestárlí v průměru o 1,0 rok.

Postavení okresů ve Středočeském kraji z pohledu průměrného věku víceméně kopíruje zastoupení osob podle hlavních věkových skupin mezi obyvateli. Nejvyšší podíl dětí mladších 15 let byl zaznamenán v okresech Praha-východ (21,1 %) a Praha-západ (20,6 %), což byly jediné okresy u nás, kde se děti podílely na celkovém obyvatelstvu více než z pětiny. Na opačné straně se nacházely okresy Kutná Hora (15,8 %) a Příbram (15,9 %), v nichž byl jako v jediných ve Středočeském kraji podíl dětí v porovnání s celorepublikovou hodnotou podprůměrný. Opačná situace byla patrná v případě osob starších 65 let. Těch bylo nejméně v okresech Praha-východ (15,3 %), Praha-západ (16,0 %) a Beroun (18,6 %). Celkem v 17 okresech ze 77 podíl osob starších 65 let nepřesáhl 20% hodnotu, z nich se osm nacházelo ve Středočeském kraji. Na opačné straně žilo ve Středočeském kraji relativně nejvíce seniorů v okrese Kutná Hora (22,0 %, 20. nejvyšší hodnota mezi všemi okresy u nás), následovaný okresem Rakovník (21,7 %, 27. pozice) a okresem Příbram (21,5 %, 34. pozice). Společně s okresem Benešov (21,3 %) se jednalo o čtyři okresy v kraji, v nichž žilo vyšší zastoupení osob starších 65 let, než kolik činil celorepublikový podíl.

3.2 Rodinný stav

Složení obyvatel podle rodinného stavu potvrzovalo i ve Středočeském kraji celorepublikové trendy reflektující sociální a demografický vývoj po roce 1989. Podíl svobodných osob se mezi lety 2011 a 2021 následkem nízké sňatečnosti zvýšil ve Středočeském kraji o 3,4 p. b. ze 39,4 % na 42,8 %, což bylo po Praze s nárůstem o 5,5 p. b. nejvyšší vzestup mezi kraji. Zastoupení **svobodných osob** ve Středočeském kraji vykázalo roce 2021 obdobnou hodnotu, kolik činil celorepublikový průměr (42,8 %). Vyšší zastoupení svobodných bylo patrné v populaci mužů (47,3 %) než mezi ženami (38,3 %). Zatímco v případě mužů byl podíl svobodných mezi kraji šestý nejvyšší a pohyboval se okolo celorepublikového průměru, v případě žen byl vyšší podíl žen zaznamenán jen v Praze a v Ústeckém kraji.

Obyvatelstvo podle pohlaví, rodinného stavu a věku

(podíly vypočteny ze zjištěných hodnot)

	Muži	z toho podle rodinného stavu (%)				Ženy	z toho podle rodinného stavu (%)			
		svobodní	ženatí	rozvedení	ovdovělí		svobodné	vdané	rozvedené	ovdovělé
Celkem ve věku										
15 let a více	572 906	35,6	48,7	12,9	2,8	589 186	25,5	46,8	15,0	12,6
v tom ve věku:										
15–19 let	35 494	100,0	0,0	-	-	32 860	99,9	0,1	-	-
20–24 let	30 177	98,1	1,7	0,1	0,0	27 392	94,5	5,2	0,3	0,0
25–29 let	36 672	83,7	15,2	0,9	0,0	34 454	71,0	26,9	1,9	0,0
30–34 let	44 939	63,3	33,5	3,0	0,0	44 027	47,4	47,0	5,3	0,1
35–39 let	50 989	48,0	45,1	6,5	0,1	50 334	33,7	55,4	10,4	0,3
40–49 let	130 174	27,9	55,3	16,2	0,3	122 427	17,3	60,4	21,0	1,2
50–59 let	91 916	12,1	61,3	25,4	1,1	86 485	5,1	61,8	28,2	4,8
60–69 let	78 241	6,9	68,7	20,4	3,9	83 865	2,3	60,6	20,6	16,5
70 let a více	74 304	3,1	70,7	10,9	15,3	107 342	1,6	35,3	11,9	51,1

Zastoupení **ženatých mužů a vdaných žen** na celkovém obyvatelstvu Středočeského kraje dosáhlo v roce 2021 výše 39,0 %, což byla hodnota pohybující se mírně pod celorepublikovým průměrem (38,1 %). Oproti roku 2011 poklesl podíl osob v manželství v kraji o 4,5 p. b. (v roce 2011 představoval podíl ženatých mužů a vdaných žen mezi obyvateli kraje 43,5 %), což byl po Praze nejvyšší pokles podílu ženatých a vdaných ze všech krajů. Vyšší zastoupení osob v manželství mezi obyvateli příslušného pohlaví bylo patrné u mužů (39,5 %) než u žen (38,5 %). Zatímco v případě mužů převažovali svobodní nad ženatými o 16,6 p. b., středočeských vdaných žen bylo oproti svobodným o 0,4 p. b. více. Pouze dva kraje vykázaly vyšší zastoupení osob v manželství oproti svobodným, a to Kraj Vysočina (o 4,6 p. b.) a Zlínský kraj (o 1,6 p. b.), naopak nejvyšší rozdíl byl patrný v důsledku městského charakteru osídlení a tím i odlišnému demografickému chování obyvatel v Praze (zastoupení svobodných zde převyšovalo podíl osob v manželství o 28,4 p. b.), o 21,5 p. b. více svobodných oproti osobám v manželství bylo v Ústeckém a o 19,8 p. b. v Karlovarském kraji, regionech vyznačujících se nižší sňatečností.

Rozvedené osoby se v roce 2021 na celkovém obyvatelstvu Středočeského kraje podílely 11,4 %, v roce 2011 to bylo 9,9 %. V obou případech se jednalo v porovnání s celorepublikovou hodnotou o podprůměrný podíl (v roce 2021 bylo zastoupení rozvedených ve Středočeském kraji z mezikrajského pohledu 5. nejnižší, zatímco ještě v roce 2011 se kraj nacházel na 7. pozici), třebaže se jejich zastoupení zvýšilo o 1,5 p. b., což byl 6. nejnižší nárůst mezi kraji. Vyšší podíl rozvedených mezi obyvateli byl v roce 2021 ve Středočeském kraji patrný u žen (12,4 %) než u mužů (10,4 %). U mužů bylo zastoupení rozvedených na obyvatelstvu kraje téměř stejné jako celorepubliková hodnota (10,5 %), zatímco v případě žen byl podíl ve Středočeském kraji v porovnání s celorepublikovým zastoupením rozvedených žen (12,9 %) nižší.

Podíl **ovdovělých osob** je možné dávat z části do souvislosti jak s věkovým složením obyvatel, jakož i s vývojem a intenzitou úmrtnosti. Zatímco v roce 2011 tvořili vdovci a vdovy 7,1 % obyvatel Středočeského kraje, v roce 2021 to bylo 6,4 %. Menší podíl ovdovělých osob byl v roce 2021 zaznamenán pouze v Praze (5,4 %), přičemž v roce 2011 bylo vdov a vdovců kromě Prahy méně i v Karlovarském kraji. V souvislosti

s vyšší úmrtností mužů v porovnání s ženami a tím i vyšší střední délkou života žen byl vyšší podíl ovdovělých osob patrný u žen (v roce 2021 to bylo 10,4 % všech žen, nejméně po Praze, zatímco při sčítání lidu v roce 2011 podíl ovdovělých žen dosáhl 11,7 %, což bylo nejméně po Praze, Karlovarském a Libereckém kraji) než u mužů (v roce 2021 tvořili ovdovělí muži 2,2 % obyvatel tohoto pohlaví, po Praze nejméně, při sčítání v roce 2011 to bylo 2,4 %, také nejméně po hl. m. Praze).

V **registrovaném partnerství** žilo ve Středočeském kraji celkem 819 osob, z nichž představovali 61,4 % muži. Na celkovém počtu osob žijících v registrovaném partnerství v České republice se Středočeský kraj podílel 15,5 %, po Praze (28,8 %) nejméně ze všech krajů. Obdobnou pozici zaujímal Středočeský kraj i v případě počtu osob v registrovaném partnerství v přepočtu na tisíc obyvatel (v hl. m. Praze to bylo 1,17, ve Středočeském kraji 0,58; nejnižší hodnoty vykázal Zlínský kraj s 0,19, Kraj Vysočina s 0,21 a Královéhradecký kraj s hodnotou 0,29).

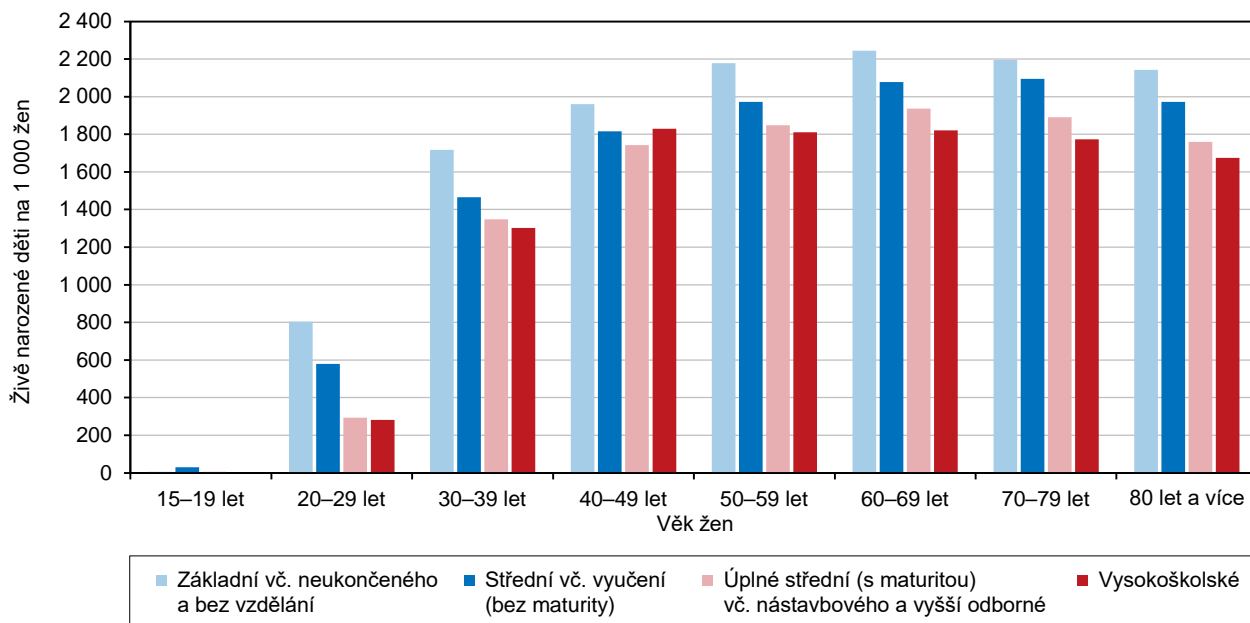
Složení obyvatelstva podle rodinného stavu odráží jak věkové složení obyvatelstva, tak i vývoj sňatečnosti a rozvodovosti **v jednotlivých okresech**. Nejvyšší podíl svobodných obyvatel byl sečten v okresech v zázemí Prahy; v okrese Praha-západ to bylo 44,9 %, v okrese Praha-východ 44,6 %. Na opačné straně se nacházely s nejnižším zastoupením osob, které v době sčítání ještě nevstoupily do manželství, okresy Kutná Hora (40,3 %), Rakovník (41,2 %) a Příbram (41,3 %), okresy s nejvyšším zastoupením osob v seniorském věku v kraji. Osob v manželství žilo nejvíce v okrese Benešov (40,1 %), za nímž následovaly okresy v sousedství Prahy (Praha-východ s 40,0 % a Praha-západ s 39,9% podílem svobodných) s věkově mladším obyvatelstvem. Nejmenší zastoupení ženatých mužů a vdaných žen bylo v okresech Kladno (37,1 %), Mělník (37,8 %) a Nymburk (38,3 %). Tyto okresy zároveň zaznamenaly i nejvyšší podíl rozvedených osob (okres Kladno s 12,8% podílem rozvedených, okresy Mělník a Rakovník s hodnotou 12,1 % a na čtvrté pozici okresem Nymburk s 12,0 %). Nejmenší podíl rozvedených osob byl sečten v okresech Praha-západ (10,0 %) a Praha-východ (10,1 %), obdobně jako nejen ve Středočeském kraji, ale i v celé republice nejnižší podíl ovdovělých osob (Praha-západ s podílem rozvedených 4,8 % a Praha-východ s 4,9 %), což je možné vysvětlit relativně mladým obyvatelstvem a nízkým podílem osob v seniorském věku žijících v zázemí hlavního města. Nejvyšší podíl vdovců a vdov zaznamenaly okresy se starším obyvatelstvem, a to okresy Kutná Hora (7,8 %), Příbram (7,5 %) a Rakovník (7,4 %). Tyto tři středočeské okresy společně s okresy Benešov a Kolín překonaly celorepublikový podíl ovdovělých osob (6,8 %).

3.3 Plodnost žen

Výsledky sčítání lidu umožňují analyzovat **plodnost žen** z dlouhodobého hlediska z různých pohledů. Celkovou plodnost žen ve Středočeském kraji je možné považovat za průměrnou až mírně podprůměrnou. Ve Středočeském kraji připadlo na jednu ženu starší 15 let v průměru 1,57 živě narozených dětí, což byla obdobná hodnota jako v celé republice. Nižší průměrný počet vykazala Praha (1,21 dětí), jakož i Jihomoravský (1,55) a Plzeňský (1,56) kraj. Na opačné straně se nacházel Kraj Vysočina (1,74 dětí) a kraje Zlínský a Pardubický (mající v průměru 1,67 dětí).

Podobné **postavení mezi kraji** měl Středočeský kraj z pohledu na **podíl žen starších 15 let bez živě narozených dětí**. Pětinovým zastoupením těchto žen (20,8 %) se Středočeský kraj zařadil na šesté místo, celorepublikový podíl činil 22,5 %. Nejvyšší podíl bezdětných žen byl v Praze (33,1 %), Jihomoravském (23,8 %) a Plzeňském (21,2 %) kraji, na opačné straně se nacházely kraje Karlovarský (19,8 %) a Ústecký (19,9 %), které jako jediné nepřekročily pomyslnou hranici jedné pětiny 15letých a starších žen, které neporodily žádné živě narozené dítě.

Podíl žen 15letých a starších s jedním živě narozeným dítětem byl ve Středočeském kraji (19,6 %) čtvrtý nejvyšší, a to po hl. m. Praze (23,2 %) a krajích Karlovarském (21,2 %) a Ústeckém (20,6 %), na opačném konci to byl Kraj Vysočina (13,5 %), Zlínský (15,3 %) a Pardubický (15,9 %) kraj, v nichž byl podíl žen s jedním porozeným dítětem mezi kraji nejnižší. Čtvrtou pozici zaujal Středočeský kraj i v případě podílu **žen, které porodily dvě živě narozené děti** (45,5 %); vyšší zastoupení těchto žen bylo zjištěno v krajích Královéhradeckém (46,4 %), Pardubickém (45,6 %) a Jihočeském (45,5 %). Pouze 35,4 % všech 15letých a starších žen porodilo dvě děti v Praze, 41,5 % v Karlovarském a 42,1 % v Jihomoravském kraji.

Počet dětí na 1 000 žen podle nejvyššího dosaženého vzdělání a věku žen ve Středočeském kraji

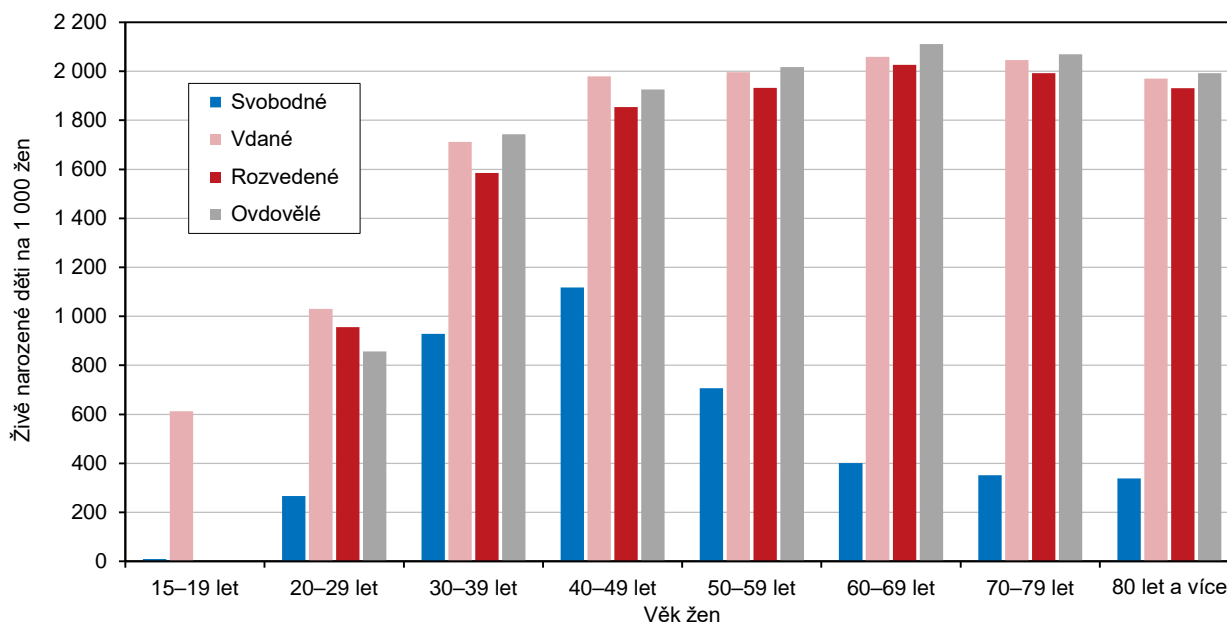
V případě **třech a více dětí** byl podíl žen ve Středočeském kraji (14,15 %) třetí nejnižší, a to po Praze (8,3 %) a Plzeňském kraji (14,08 %). Nejvyšší zastoupení 15letých a starších žen, které za život porodily tři a více dětí, bylo v Kraji Vysočina (21,2 %), Zlínském (18,8 %) a Pardubickém (18,1 %) kraji. Při porovnání zastoupení žen se třemi a více dětmi a jedním dítětem mezi všemi ženami byly mezi kraji poměrně velké rozdíly. Zatímco v Kraji Vysočina byl podíl žen se třemi a více dětmi o více než polovinu vyšší (o 56,8 %) než zastoupení žen s jedním dítětem (dalším v pořadí byl Zlínský kraj, v němž bylo těchto žen o 23,0 % více, v Pardubickém kraji to bylo o 13,6 % více a v Olomouckém o 8,0 %), v Praze bylo žen se třemi a více dětmi v porovnání se zastoupením žen s jedním živě narozeným dítětem pouze třetinový (35,7 %). Středočeský kraj byl s podílem 72,1 % na druhé pozici mezi kraji, kde převažovaly ženy s jedním živě narozeným dítětem oproti ženám, které přivedly na svět tři a více dětí.

Ženy podle počtu živě narozených dětí a věku

(podíly vypočteny ze zjištěných hodnot)

	Celkem	v tom s počtem živě narozených dětí (%)						Počet živě narozených dětí na 1 000 žen
		0	1	2	3	4	5 a více	
Ženy ve věku 15 let a více	589 186	20,8	19,6	45,5	11,4	2,0	0,7	1 568
v tom ve věku:								
15–19 let	32 860	99,1	0,8	0,1	0,0	0,0	-	11
20–24 let	27 392	87,8	9,3	2,4	0,4	0,1	0,0	155
25–29 let	34 454	57,5	27,5	12,6	1,8	0,3	0,1	605
30–34 let	44 027	29,6	32,8	31,3	5,0	0,9	0,4	1 161
35–39 let	50 334	15,8	25,5	46,8	9,8	1,5	0,6	1 578
40–44 let	62 142	10,6	21,6	52,6	12,5	2,1	0,7	1 763
45–49 let	60 285	7,8	21,8	53,8	13,4	2,3	0,9	1 840
50–59 let	86 485	5,8	20,3	56,1	14,0	2,7	1,0	1 913
60–69 let	83 865	4,2	14,8	60,6	16,7	2,8	0,9	2 023
70 let a více	107 342	4,0	18,0	57,5	16,6	2,9	1,0	2 001

Počet dětí na 1 000 žen podle rodinného stavu a věku žen ve Středočeském kraji

Z pohledu na tzv. konečnou plodnost, kterou představuje **průměrný počet živě narozených dětí ženám ve věku 50 a více let**, byly pouze tři kraje, u nichž tato hodnota nepřekročila dvě děti. Nejméně dětí porodily 50leté a starší ženy v Praze (1,69), následovaly kraje Středočeský (1,98) a Plzeňský (1,99). Celorepublikový průměr činil 2,01 dětí. Nejvíce dětí porodily v průměru ženy 50leté a starší v Kraji Vysočina (2,19), s 2,11 živě narozenými dětmi následovaly kraje Pardubický a Zlínský.

Rozdílné byly hodnoty zjištěné plodnosti i v rámci **okresů Středočeského kraje**. Zatímco okresy v zázemí hlavního města vykázaly hodnoty plodnosti přibližující se k demografickému chování žen typickému pro městské obyvatelstvo, okresy Kutná Hora a Rakovník měly hodnoty odlišné. Zatímco v okrese Praha-západ bylo mezi 15letými a staršími ženami 23,0 % těch, kterým se nenarodilo žádné dítě, což byla pátá nejvyšší hodnota mezi všemi okresy u nás (po Praze s 33,1% podílem bezdětných žen, okresech Brno-město s 30,6 %, Plzeň-město s 24,6 % a Olomouc s 23,4 %), v okrese Kutná Hora bylo takovýchto žen pouze 18,9 %. Tento okres se umístil na páté pozici mezi okresy s nejnižším zastoupením bezdětných žen (po okresech Sokolov s 18,6 %, Louny s 18,7 %, Šumperk a Jeseník se shodným 18,8% podílem). Méně než pětina 15letých a starších žen byla ve Středočeském kraji bezdětná kromě okresu Kutná Hora (18,9 %) ještě v okresech Rakovník (19,0 %), Benešov (19,7 %) a Příbram (19,9 %). Na opačné straně bylo kromě okresu Praha-západ (23,0 %) nejvíce bezdětných 15letých a starších žen v okrese Praha-východ (21,4 %, což představovalo 11. pozici ze 77 okresů), Kladno (21,2 %; 13. místo) a Nymburk (21,0 %, 15. pozice). V souhrnu bylo mezi dvaceti okresy České republiky s nejvyšším podílem bezdětných žen šest okresů ze Středočeského kraje, zatímco v poslední dvacítkě všech okresů s nejnižším zastoupením bezdětných žen se nacházely pouze dva středočeské okresy.

Skutečnost, že Středočeský kraj patřil v roce 2021 mezi regiony s podprůměrným zastoupením žen s více než třemi dětmi, potvrzuje i postavení jeho okresů mezi ostatními okresy u nás. Městský charakter demografického chování žen u okresů Praha-západ a Praha-východ potvrzuje také podíl 15letých a starších žen s více než třemi dětmi. Tyto okresy nacházející se v suburbanizovaném zázemí hlavního města vykázaly shodné hodnoty 12,2 %, menší podíl žen, které porodily tři a více dětí, měla pouze Praha (8,3 %) a okresy Brno-město a Plzeň-město (shodně 10,0 %). Mezi dvěma desítkami okresů, v nichž bylo zastoupení žen se třemi a více dětmi nejnižší, se nacházelo osm středočeských okresů (po dvou okresech v sousedství Prahy to byly okresy Kladno s 12,7 %, Beroun s 13,0 % a Kolín s 14,1 %). Nejvyšší zastoupení žen 15letých a starších, které přivedly na svět tři a více dětí, žilo v okresech Příbram (17,1 %) a Benešov (17,0 %); tyto okresy se však umístily až na 43. a 46. pozici s nejvyšším zastoupením žen se třemi a více živě narozenými dětmi.

Nejvyšší **plodnost podle věku** měly při sčítání lidu v roce 2021 ve Středočeském kraji ženy ve věku 60 až 69 let (tj. ženy narozené v 50. letech 20. století), u nichž připadalo na tisíc žen 2 023 živě narozených dětí. Následovaly ženy 70leté a starší (2 001 dětí na tisíc žen), které zároveň vykázaly nejnižší podíl bezdětných žen (4,0 %). Více než polovina bezdětných žen se vyskytovala u žen mladších 29 let, což potvrzuje trend započatí reprodukce žen okolo 30. roku věku žen, kdy v průměru přivádějí na svět první dítě. Vyšší zastoupení žen se třemi a více dětmi v porovnání s ženami majícími pouze jedno dítě bylo patrné u žen ve věku 60 až 69 let (podíl se třemi a více dětmi byl v této věkové skupině o 38,4 % vyšší než podíl žen, které přivedly na svět jedno dítě) a u žen 70letých a starších, kde byl podíl žen majících tři a více dětí o 13,9 % vyšší než zastoupení žen s jedním dítětem. U žen 50- až 59letých, tj. žen narozených v 60. letech, které již ukončily svoji plodnost, byl podíl těch, které porodily jedno dítě (20,3 %) o 12,6 % vyšší než těch se třemi a více dětmi (17,7 %).

Ženy podle počtu živě narozených dětí a nejvyššího dosaženého vzdělání

(podíly vypočteny ze zjištěných hodnot)

	Ženy ve věku 15 let a více	v tom s počtem živě narozených dětí (%)						Počet živě narozených dětí na 1 000 žen
		0	1	2	3	4	5 a více	
Celkem¹⁾	589 186	20,8	19,6	45,5	11,4	2,0	0,7	1 568
z toho vzdělání:								
bez vzdělání	3 107	45,5	11,0	21,6	11,6	5,2	5,2	1 413
základní vč. neukončeného	83 319	40,0	11,1	30,3	13,4	3,6	1,6	1 356
střední vč. vyučení (bez maturity)	149 183	10,4	19,4	52,2	14,7	2,5	0,7	1 821
úplně střední (s maturitou), vč. nástavbového a pomaturitního	208 869	19,3	21,3	48,6	9,4	1,2	0,3	1 526
vyšší odborné, konzervatoř	13 616	22,8	24,2	43,7	8,0	1,1	0,3	1 414
vysokoškolské	104 899	22,4	22,8	43,9	9,4	1,2	0,3	1 451
nezjištěno	26 193	19,4	21,2	36,2	14,5	5,1	3,7	1 787

¹⁾ podíly vypočteny z hodnot včetně žen s nezjištěným vzděláním

Nejvyšší plodnost měly ve Středočeském kraji ženy s **nejvyšším dosaženým vzděláním** středním (vč. vyučení) bez maturity, kde na tisíc žen 15letých a starších připadalo 1 821 živě narozených dětí. U žen s tímto vzděláním bylo zaznamenáno také v průměru nejnižší zastoupení bezdětných žen (10,4 %). Druhou nejvyšší plodnost (z žen, které při sčítání uvedly nějaké vzdělání) zaznamenaly ženy s úplným středním vzděláním s maturitou (vč. nástavbového), a to 1 526 živě narozených dětí na tisíc žen s tímto vzděláním, zatímco u vysokoškolsky vzdělaných žen to byla hodnota 1 451. Podprůměrných 1 356 živě narozených dětí na tisíc žen připadalo na ženy se základním vzděláním vč. neukončeného; tuto nízkou hodnotu je možné vysvětlit tím, že se jednalo z velké části i o ženy-dívky, které vzhledem ke svému věku ještě neukončily svůj vzdělávací proces.

3.4 Státní občanství

Z celkového počtu obyvatel Středočeského kraje tvořily **osoby s cizím státním občanstvím** 5,3 %¹ (v souhrnu se jednalo o 74 540 osob), což bylo po hl. m. Praze (13,9 %), Plzeňském (5,7 %) a Karlovarském (5,5 %) kraji nejvíce. Celorepublikový podíl činil 4,7 %. Vyšší zastoupení osob s cizím státním občanstvím měli ve Středočeském kraji, obdobně jako ve všech ostatních krajích, muži (6,0 %) než ženy (4,6 %). Rozdílným zastoupením mužů v porovnání se ženami z pohledu cizího státního občanství o 1,4 p. b. se Středočeský kraj zařadil za Prahu, kde bylo zastoupení mužů s cizím státním občanstvím o 2,2 p. b. více než žen.

Obdobné pořadí vykazalo zastoupení jednotlivých krajů z pohledu **podílu osob se státním občanstvím České republiky**. V tomto případě se Středočeský kraj umístil s hodnotou podílu občanů České republiky na

¹ Osoby s dvojným nebo vícenásobným státním občanstvím jsou zařazeny do jednoho státního občanství podle pořadí Česká republika, jiný členský stát EU, jiná země v Evropě, jiná země mimo Evropu.

celkovém obyvatelstvu 94,9 % na čtvrté pozici krajů s nejnižší hodnotou. Nižší zastoupení vykázala Praha (85,2 %), Karlovarský (93,1 %) a Plzeňský (94,6 %) kraj. Vyšší podíl tvořili mezi osobami s cizím státním občanstvím obyvatelé (stejně jako ve všech ostatních krajích s výjimkou Moravskoslezského) se státním občanstvím mimo země EU (62,9 %) než osoby s cizím státním občanstvím pocházející ze zemí EU; jednalo se o celorepublikově podprůměrnou hodnotu a šestý nejnižší podíl mezi všemi kraji.

Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a státního občanství¹⁾

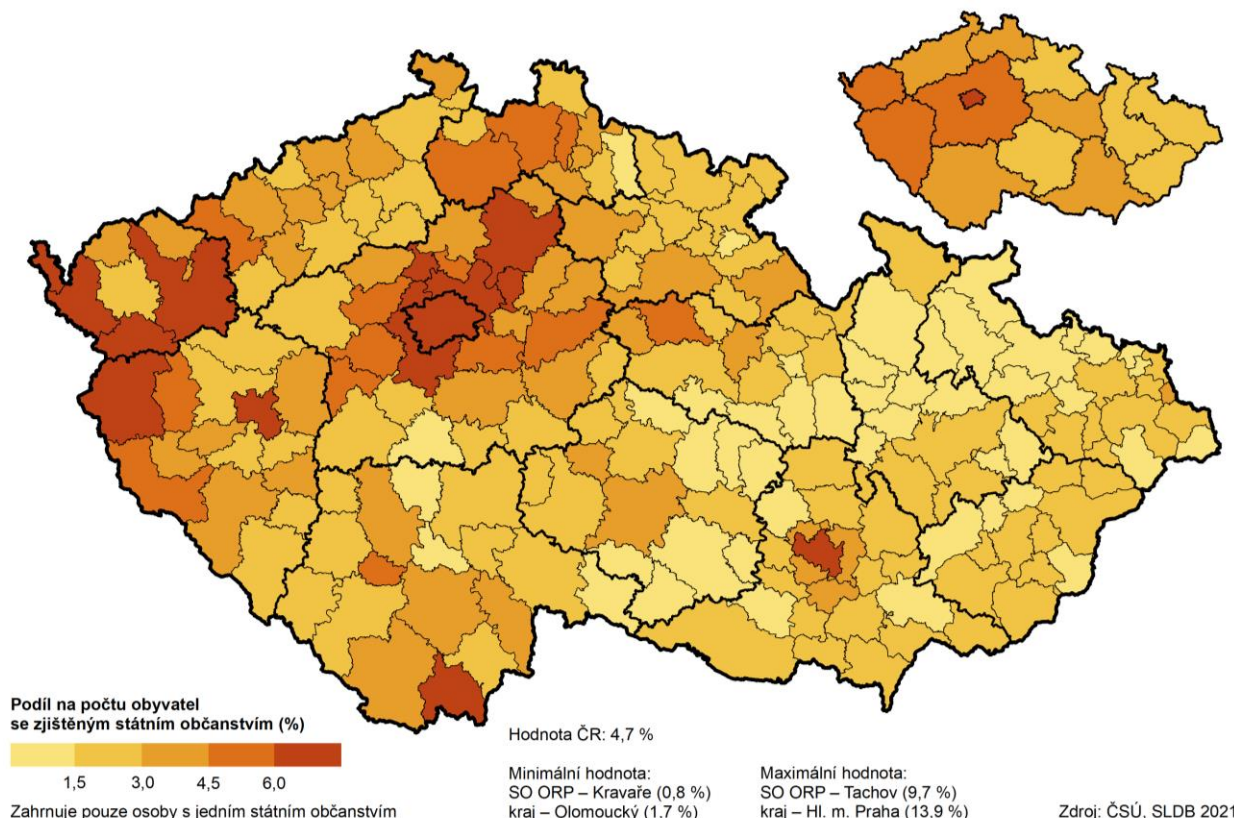
	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Obyvatelstvo	1 415 463	49,6	50,4	17,9	63,3	18,8
z toho podle státního občanství:						
Česká republika	1 337 760	49,2	50,8	18,2	62,1	19,7
cizí státní občanství	74 540	56,3	43,7	13,0	83,3	3,7
země EU mimo ČR	27 691	55,4	44,6	12,1	83,0	4,8
z toho:						
Slovensko	18 373	51,7	48,3	13,0	84,3	2,7
Polsko	2 227	55,4	44,6	6,5	76,1	17,4
Bulharsko	1 944	59,5	40,5	10,4	84,9	4,7
Rumunsko	1 846	65,9	34,1	15,0	83,7	1,2
Maďarsko	770	59,5	40,5	12,5	85,5	2,1
Německo	632	69,3	30,7	5,4	70,3	24,4
Itálie	361	80,6	19,4	11,9	78,4	9,7
Francie	255	77,3	22,7	8,6	86,3	5,1
Chorvatsko	218	62,8	37,2	6,9	78,0	15,1
ostatní evropské země	34 926	57,0	43,0	11,6	85,2	3,1
z toho:						
Ukrajina	26 491	57,5	42,5	11,1	87,0	1,9
Rusko	4 244	45,4	54,6	15,7	75,2	9,1
Moldavsko	1 255	55,1	44,9	15,8	81,1	3,1
Srbsko	758	70,6	29,4	6,3	89,4	4,2
Bělorusko	736	53,8	46,2	10,5	84,8	4,8
Velká Británie a Severní Irsko	710	82,0	18,0	7,9	84,2	7,9
země mimo Evropu	11 923	56,3	43,7	19,0	78,2	2,8
z toho:						
Vietnam	5 740	53,2	46,8	26,2	71,9	1,9
Mongolsko	1 044	51,2	48,8	18,5	81,1	0,4
Kazachstán	661	49,0	51,0	9,5	84,6	5,9
Čína	607	54,7	45,3	16,0	81,1	3,0
Spojené státy americké	472	68,2	31,8	11,4	76,9	11,7
Filipíny	349	52,4	47,6	1,7	98,3	-
Uzbekistán	239	64,4	35,6	22,6	75,7	1,7
Indie	229	84,3	15,7	7,0	90,8	2,2
nezjištěno	3 132	58,5	41,5	23,1	72,2	4,7

¹⁾ Osoby s dvojnásobným nebo vícenásobným státním občanstvím se zařazují do jednoho státního občanství podle pořadí Česká republika, jiný členský stát EU, jiná země v Evropě, jiná země mimo Evropu.

Z celkového počtu **osob s cizím státním občanstvím** bylo ve Středočeském kraji nejvíce osob z Ukrajiny. S počtem 26,5 tis. tvořili 35,5 % všech osob cizího státního občanství, což bylo třetí nejvyšší zastoupení mezi kraji (po Královéhradeckém kraji s 37,6 % a Kraji Vysočina s podílem 37,5 %). Zatímco ve všech českých krajích převažovali nad občany Slovenska obyvatelé se státním občanstvím Ukrajiny (nejvyšší převaha občanů z Ukrajiny oproti Slovákům, a to 2,25násobná, byla zaznamenána v Praze), v moravských krajích bylo občanů Slovenska více než občanů Ukrajiny (s výjimkou Jihomoravského kraje, kde však bylo Ukrajinců pouze o 1,3 % více než Slováků). Nejvíce, a to 2,9násobně, převažovali občané Slovenska nad občany Ukrajiny v Moravskoslezském kraji.

Celkem v osmi z dvanácti **středočeských okresů** byl podíl osob s cizím státním občanstvím vyšší, než kolik činil celorepublikový průměr. Nejvíce jich bylo v okrese Mladá Boleslav (8,5 %), což byla třetí nejvyšší hodnota mezi všemi okresy v ČR po Praze (13,9 %) a okrese Plzeň-město (8,8 %). Ze středočeských okresů následovaly okresy Praha-východ (7,0 %), Praha-západ (6,9 %) a Beroun (5,3 %). Nejnižší podíl osob s cizím státním občanstvím ve Středočeském kraji žil v okrese Příbram (2,4 %), což byla mezi všemi 77 okresy až 32. nejnižší hodnota. Dalšími v pořadí z pohledu nejnižšího zastoupení osob s cizím státním občanstvím v kraji následovaly okresy Rakovník (2,6 %) a Benešov (2,8 %).

Obyvatelstvo s cizím státním občanstvím ve správních obvodech ORP a krajích

Nejvyšší pokles podílu osob s českým státním občanstvím mezi sčítáními lidu 2011 a 2021 zaznamenaly středočeské okresy Beroun (o 1,23 p. b., což byla 6. nejvyšší hodnota mezi všemi okresy u nás), Kladno (pokles o 1,20 p. b.) a Kutná Hora (pokles o 1,15 p. b.). Na opačné straně se nacházel okres Rakovník, v němž se zastoupení osob se státním občanstvím České republiky zvýšilo ze všech okresů České republiky nejvíce (o 2,1 p. b.). Dalšími v pořadí s nárůstem zastoupení osob s českým státním občanstvím na obyvatelstvu byly okresy Mělník (nárůst o 1,19 p. b.) a Příbram (nárůst o 0,29 p. b.).

Z celkového počtu obyvatel s cizím státním občanstvím bylo patrné nejvyšší zastoupení osob se **státním občanstvím Ukrajiny** v okresech Kolín, téměř každý druhý obyvatel s cizím státním občanstvím v tomto okrese měl státní občanství Ukrajiny (48,7 %), což bylo zároveň i nejvyšší zastoupení Ukrajinců mezi osobami s cizím státním občanstvím ze všech 77 okresů. S podílem 44,5 % Ukrajinců následoval v rámci Středočeského kraje okres Mělník. Celkově z 26,5 tis. osob se státním občanstvím Ukrajiny žilo nejvíce v okresech Praha-východ (5,4 tis.), Kladno (3,2 tis.) a Mladá Boleslav (3,1 tis.). Relativně nejméně občanů Ukrajiny žilo v okrese Praha-západ (ti zde tvořili 26,2 % všech osob s cizím státním občanstvím) a Mladá Boleslav (podíl 28,1 %).

Druhým nejpočetnějším cizím státním občanstvím ve Středočeském kraji byli **občané Slovenska**, kterých bylo při Sčítání 2021 sečteno v kraji 18,4 tis. Nejvíce z nich se nacházelo v okrese Mladá Boleslav (3,7 tis.), tito občané Slovenska v tomto okrese tvořili 33,5 % všech osob s cizím státním občanstvím žijících v tomto okrese. Dalším v pořadí byl v případě zastoupení Slováků okres Praha-východ (25,3 % všech osob s cizím státním

občanstvím). Nejnižší podíl mezi osobami s cizím státním občanstvím vykázali občané Slovenska v okresech Kutná Hora (20,3 %) a Příbram (20,7 %).

Třetím nejpočetnějším státním občanstvím, jehož obyvatelé žili na území Středočeského kraje, byli s počtem 5,7 tis. **Vietnamci**. Těch bylo ze všech občanů s cizím státním občanstvím žijícím v daném okrese nejvíce v okrese Rakovník (16,2 % všech osob s cizím státním občanstvím), Kutná Hora (12,5 %) a Příbram (12,2 %), celkově jich však nejvíce žilo v okresech Praha-východ (853) a Kladno (807), v okrese Rakovník to bylo 235 osob s vietnamským státním občanstvím, v okrese Benešov žilo osob se státním občanstvím Vietnamu celkem 321.

Největší koncentrace osob s **ruským státním občanstvím**, kterých bylo ve Středočeském kraji sečteno celkem 4,2 tis., byla v okresech Praha-západ (1 395 osob) a Praha-východ (981). Okres Praha-západ byl v rámci všech okresů po Praze (23,0 tis. osob) a Brně (2,0 tis.) okresem, v němž byl koncentrován nejvyšší počet občanů se státním občanstvím Ruské federace.

Převážná většina z 2 227 obyvatel se **státním občanstvím Polska** sečtených v roce 2021 ve Středočeském kraji žila v okrese Mladá Boleslav (46,7 %), s velkým odstupem následoval okres Praha-východ (zde žilo 9,8 % všech osob polského státního občanství v kraji). Více než tisíc obyvatel mělo ve Středočeském kraji ještě státní občanství **Bulharska** (1 944 osob), **Rumunska** (1 846 osob), **Moldavské republiky** (1 255 osob) a **Mongolska** (1 044 osob).

Z pohledu na složení obyvatel podle státního občanství a podle pohlaví byla patrná převaha žen nad muži mezi prvními dvěma desítkami nejčastějších státních občanství pouze u obyvatel se státním občanstvím Ruska (podíl žen zde činil 54,6 %) a Kazachstánu (51,0 %), naopak největší převaha mužů byla u osob se státním občanstvím Indie (84,3 % tohoto státního občanství tvořili muži), Velké Británie a Severního Irsku (82,0% podíl mužů) a Itálie (80,6 %).

Nejvyšší **podíl dětí mladších 15 let** se nacházel mezi obyvateli se státním občanstvím Vietnamu (26,2 %) a Uzbekistánem (22,6 %), nejnižší podíl dětí byl sečten u Filipínců (1,7 %) a u státních příslušníků Spolkové republiky Německo (5,4 %). U občanů Německa byl zaznamenán také, i v porovnání s celokrajskou hodnotou, vyšší **podíl osob starších 65 let** (24,4 %). Více než desetinu mezi osobami daného státního občanství představovali senioři u osob se státním občanstvím Polska (17,4 %), Chorvatska (15,1 %) a Spojených států amerických (11,7 %), přičemž relativně nejméně osob v poproduktivním věku se nacházelo mezi občany Mongolska (0,4 %), Rumunska (1,3 %), Ukrajiny a Vietnamu (shodně 1,9 %). V případě občanů Filipín nebyl při Sčítání 2021 sečten žádný obyvatel starší 65 let. Právě u osob se státním občanstvím Filipín představovaly **osoby v produktivním věku 15 až 64 let** nejvyšší podíl (98,3 %) ze všech státních občanství, v případě státních příslušníků Indie byl podíl osob v produktivním věku 90,8 %, na třetím místě se s 89,4 % nacházeli státní příslušníci Srbska. Nejnižší zastoupení osob ve věku 15 až 64 let bylo u státního občanství Německa (70,3 %) a Vietnamu (71,9 %).

3.5 Národnost, mateřský jazyk

K **české, moravské a slezské národnosti** se ve Středočeském kraji přihlásilo 91,8 % obyvatel, kteří uvedli při Sčítání 2021 nějakou z národností (do tohoto počtu jsou zařazeny pouze osoby s jednou uvedenou národností). Třebaže se jednalo až o osmou nejvyšší hodnotu mezi kraji (nejvyšší podíl byl zaznamenán v Jihočeském kraji, a to 94,5 %), podíl zjištěný ve Středočeském kraji byl v porovnání s celorepublikovou hodnotou (88,9 %) nadprůměrný. Nejnižší zastoupení osob s těmito národnostmi byl zaznamenán v Praze, a to 81,4 %.

Z pohledu na národnostní složení obyvatel Středočeského kraje uvedlo 903,7 tis. osob jako alespoň jednu ze svých sebedeclarujících národností českou národnost. V případě slovenské národnosti se jednalo o 22,5 tis. osob, u ukrajinské to bylo 16,2 tis. osob. Víc než tisíc obyvatel Středočeského kraje se přihlásilo k národnostem moravské (4,9 tis.), ruské (4,6 tis.), polské (2,1 tis.), romské (2,0 tis.), německé (1,9 tis.) a maďarské (1,7 tis.).

Více, než kolik činila souhrnná hodnota za celý Středočeský kraj (50,4 %), převažovaly mezi obyvateli kraje s příslušnou národností ženy, které se přihlásily k ruské (podíl žen zde činil 55,3 %) a polské národnosti (ženy tvořily 54,9 % všech osob hlásících se k polské národnosti), jakož i k národnostem slovenské (52,0 %) a české (51,6 %). Naopak vyšší podíl mužů byl sečten u osob, kteří jako alespoň jednu ze svých národností uvedli německou národnost (61,3 % mužů), s 56,0% mužů následovali obyvatelé s moravskou národností a 53,9 % mužů bylo mezi osobami s ukrajinskou národností.

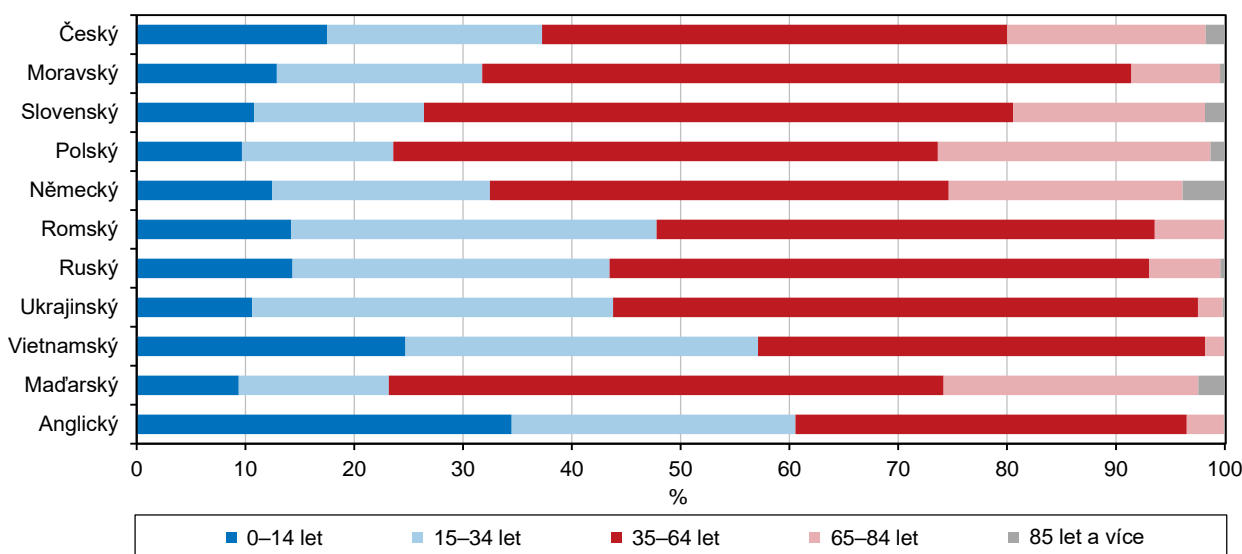
Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a národnosti

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Obyvatelstvo	1 415 463	49,6	50,4	17,9	63,3	18,8
z toho národnost ¹⁾ :						
Česká	903 714	48,4	51,6	16,8	61,8	21,3
Slovenská	22 453	48,0	52,0	13,9	70,3	15,8
Ukrajinská	16 199	53,9	46,1	11,8	86,0	2,2
Moravská	4 921	56,0	44,0	8,9	73,9	17,3
Ruská	4 556	44,7	55,3	16,4	74,0	9,6
Polská	2 078	45,1	54,9	12,3	66,1	21,7
Romská	2 019	53,8	46,2	21,0	73,9	5,2
Německá	1 863	61,3	38,7	14,5	63,4	22,1
Maďarská	1 725	52,1	47,9	12,1	69,0	18,8
Čínská	476	53,4	46,6	18,7	78,2	3,2
Slezská	459	67,8	32,2	6,8	86,5	6,8

¹⁾ Osoby, které uvedly dvě národnosti, jsou započteny v obou národnostech.

Nejvyšší **zastoupení dětí mladších 15 let** bylo sečteno při Sčítání 2021 u osob s romskou národností (21,0 %), nadprůměrný podíl dětí měly ještě osoby s čínskou národností (18,7 %). Na opačné straně to byli obyvatelé, kteří se přihlásili ke slezské (6,8 %) a moravské (8,9 %) národnosti. Nadprůměrný **podíl osob ve věku 65 a více let** vykazovaly osoby s národností německou (22,1 % osob v poproduktivním věku), polskou (21,7 %) a českou (21,3 %), mezi osobami, které uvedly alespoň jednu z národností maďarskou, bylo **65letých a starších** 18,8 %. Zastoupení osob v produktivním věku se pohybovalo u nejčastějších národností z pohledu jejich četnosti mezi 86,5 % u slezské a 86,0 % u ukrajinské národnosti po 61,8 % u české a 63,4 % u německé národnosti.

Obyvatelstvo podle vybraného mateřského jazyka a věku ve Středočeském kraji¹⁾

¹⁾ zahrnuje osoby s jedním nebo dvěma mateřskými jazyky

Na sto obyvatel připadalo nejvíce osob, které alespoň v jednom případě uvedly českou národnost, v zázemí hlavního města, a to v **okresech** Praha-západ (66,2) a Praha-východ (65,4), na opačné straně to byly okresy Mladá Boleslav (60,4), Kolín a Mělník (shodně 62,7). Další národnosti se vyskytovaly poměrně nevýrazně. V případě slovenské národnosti se ukazatel počtu osob uvádějících tuto národnost v přepočtu na sto obyvatel pohyboval mezi 0,94 v okrese Rakovník po 2,28 v okrese Mladá Boleslav. Nejvyšší hodnota v případě osob s ukrajinskou národností se vyskytovala v okrese Kolín (1,69), nejméně dosáhla hodnoty 0,52 v okrese Příbram. Moravská národnost se nejvíce vyskytovala v okrese Praha-východ (0,47), polská (0,45), obdobně jako slovenská (2,28), v okrese Mladá Boleslav, romská v okrese Kladno (0,31), ruská (0,81), vietnamská (0,42) a německá (0,25 %) v okrese Praha-západ.

Sčítání lidu přineslo také **údaje o mateřském jazyce**. Osoby měly možnost uvést dva jazyky, k dispozici jsou tak údaje, kde je každý mateřský jazyk, který obyvatelé Středočeského kraje uvedly, uveden u příslušného mateřského jazyka. Nejvíce osob uvedlo kromě českého mateřského jazyka (1,2457 mil. osob) mateřské jazyky slovenský (30,7 tis.), ukrajinský (21,9 tis.), ruský (13,6 tis.) a vietnamský (5,9 tis.). Nejvyšší převaha žen byla mezi obyvateli s mateřskými jazyky polským (52,1 %) a slovenským (51,8 %), mužů bylo v porovnání s ženami relativně nejvíce mezi osobami se slezským (70,4 %) a moravským (66,5 %) mateřským jazykem.

Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a mateřského jazyka

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Obyvatelstvo	1 415 463	49,6	50,4	17,9	63,3	18,8
z toho mateřský jazyk ¹⁾ :						
český	1 245 740	48,9	51,1	17,5	62,5	20,0
slovenský	30 726	48,2	51,8	10,8	69,7	19,5
ukrajinský	21 864	53,1	46,9	10,6	86,9	2,5
ruský	13 590	49,0	51,0	14,3	78,7	6,9
vietnamský	5 939	53,2	46,8	24,7	73,5	1,8
anglický	3 792	62,8	37,2	34,5	62,1	3,5
polský	3 194	47,9	52,1	9,7	64,0	26,4
romský	2 850	55,9	44,1	14,2	79,4	6,4
německý	2 431	59,8	40,2	12,4	62,2	25,4
maďarský	2 184	50,4	49,6	9,4	64,8	25,8
čínský	603	52,9	47,1	17,4	79,1	3,5
moravský	233	66,5	33,5	12,9	78,5	8,6
slezský	27	70,4	29,6	-	85,2	14,8

¹⁾ Osoby, které uvedly dva mateřské jazyky, jsou započteny v obou mateřských jazycích.

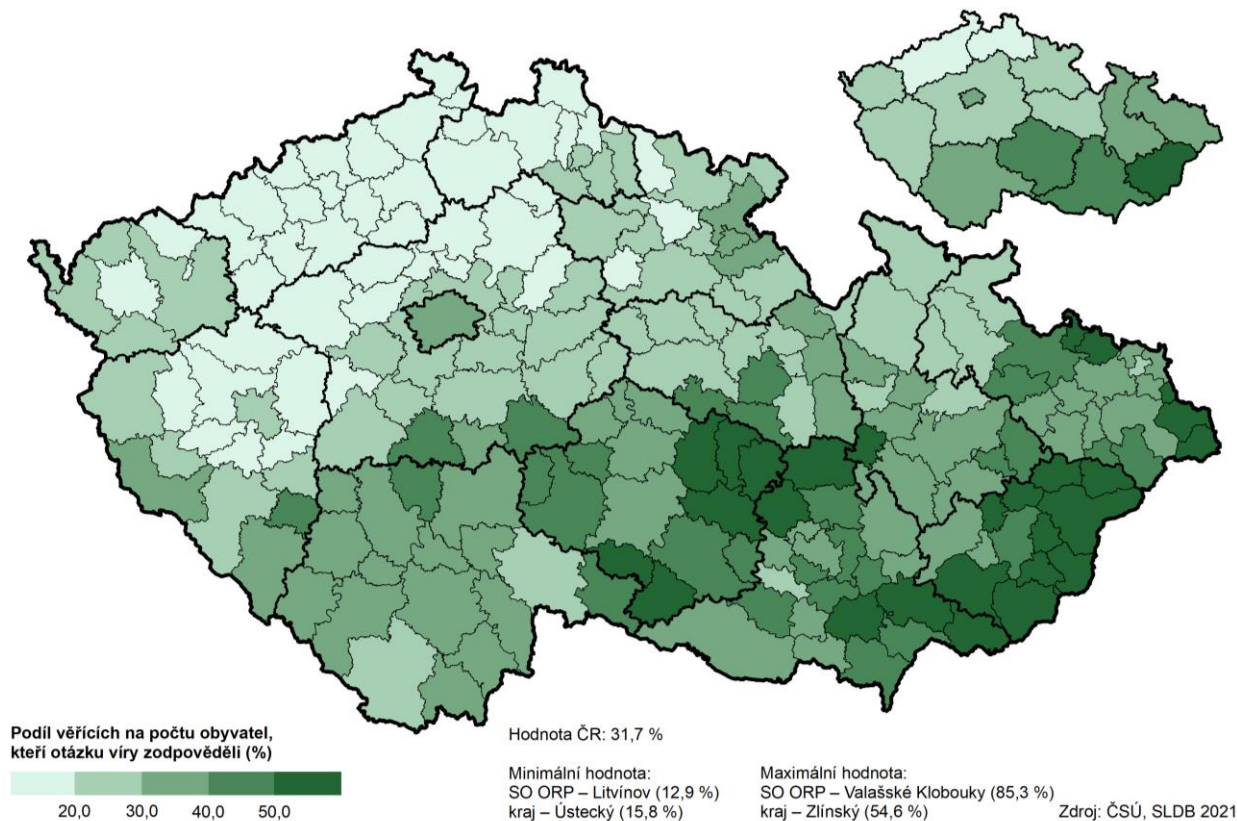
Největší podíl **děti do 14 let** se vyskytoval u osob, které při sčítání lidu uvedly anglický mateřský jazyk (34,5 %), téměř čtvrtinu (24,7 %) představovaly děti u osob s vietnamským mateřským jazykem. Naopak nejmenší zastoupení dětí bylo u obyvatel s maďarským mateřským jazykem (9,4 %), s podílem 10,6 % následovaly osoby s ukrajinštinou jakožto mateřským jazykem. V případě **osob starších 65 let** byl nejvyšší podíl zaznamenán u osob s polským (26,4 %), maďarským (25,8 %) a německým (25,4 %) mateřským jazykem, nejméně seniorů bylo sečteno u osob uvádějících jako svůj mateřský jazyk vietnamštinu (1,8 % osob starších 65 let); za nimi následovaly osoby s ukrajinským (2,5 %), anglickým a čínským (shodně 3,5 %) mateřským jazykem.

Z územního hlediska připadalo na sto obyvatel nejvíce osob s českým mateřským jazykem v **okrese** Benešov (91,0), zatímco nejméně se jich nacházelo v okrese Mladá Boleslav (84,8). V tomto okrese bylo také relativně nejvíce osob uvádějících jako svůj mateřský jazyk slovenštinu (3,2), polštinu (0,7) a maďarštinu (0,3). Ruštinu (1,8), vietnamštinu (0,6), angličtinu (0,7) a němčinu (0,3) uvedly jako mateřský jazyk nejčastěji osoby v okrese Praha-západ, romský jazyk obyvatelé okresu Kladno (0,35) a ukrajinský mateřský jazyk se nejčastěji vyskytoval u obyvatel okresu Praha-východ (2,2).

3.6 Vztah k náboženské víře

Kromě národnosti byla ve Sčítání 2021 uvedena další dobrovolná sebedeklarující otázka zaměřená na zjištění míry religiozity a příslušnosti obyvatel k náboženskému vyznání. Vzhledem k tomu, že se jednalo o dobrovolnou otázku, nezodpovězena zůstala u 43,0 % obyvatel Středočeského kraje, což byla stejná hodnota jako průměr za celou republiku. Nejnižší podíl nezjištěného náboženského vyznání byl u obyvatel Jihomoravského kraje (39,1 %) a v Praze (39,5 %), více než polovina nezjištěných (50,3 %) byla v Jihočeském kraji, se 47,6 % následoval Plzeňský kraj.

Věřící obyvatelstvo ve správních obvodech ORP a krajích

Středočeský kraj se z pohledu **podílu věřících** zařadil ke krajům s nejnižšími hodnotami. Z pohledu na podíl věřících osob připadajících na sto obyvatel se zjištěným údajem o náboženské víře je patrné, že se Středočeský kraj zařadil s hodnotou 22,5 % mezi podprůměrné. Nižší hodnoty zaznamenaly pouze kraje Ústecký (15,8 %), Liberecký (19,4 %) a Karlovarský (20,6 %). Relativně nejvíce věřících osob měly kraje Zlínský (54,6 %), Kraj Vysočina (44,7 %) a Jihomoravský kraj (42,4 %). Na obdobném čtvrtém místě se Středočeský kraj umístil s počtem osob bez vyznání v přepočtu na sto obyvatel se zjištěnou hodnotou (77,5 %), více jich bylo pouze v Ústeckém (84,2 %), Libereckém (80,6 %) a Karlovarském (79,4 %) kraji. Naopak relativně nejméně osob bez vyznání ze všech krajů měly Zlínský kraj (45,4 %) a Kraj Vysočina (55,3 %). Ještě v roce 2011 činil tento podíl za Středočeský kraj 26,3 %, což bylo nejvíce po Ústeckém (18,5 %), Libereckém (23,2 %) a Karlovarském (24,4 %) kraji.

Oproti roku 2011 se podíl věřících osob snížil ve Středočeském kraji o 3,8 p. b. (nejnižší propad o 2,7 p. b. zaznamenal Ústecký kraj, který však byl s podílem 18,5 % už i tehdy krajem s nejnižším podílem věřících v České republice. Nejvyšší propad o 8,6 p. b. zažil mezi lety 2011 a 2021 Kraj Vysočina, v pořadí druhý kraj s nejvyšším podílem věřících osob.

Ke konkrétní církvi nebo náboženské společnosti či směru se z osob, které uvedli ve Sčítání 2021 nějakou odpověď, přihlásilo ve Středočeském kraji celkem 11,7 % osob, což byla taktéž čtvrtá pozice s nejnižším podílem po krajích Ústeckém (7,2 %), Libereckém (9,5 %) a Karlovarském (10,0 %), na opačné straně byly

opět kraje s největší mírou religiozity, a to Zlínský kraj (38,6 %), Kraj Vysočina (30,3 %) a Jihomoravský kraj (26,8 %).

Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a náboženské víry

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Obyvatelstvo	1 415 463	49,6	50,4	17,9	63,3	18,8
z toho podle náboženské víry:						
bez náboženské víry	767 306	50,3	49,7	18,2	65,1	16,7
věřící - hlásící se k církvi, náboženské společnosti nebo směru	115 570	46,1	53,9	12,1	55,5	32,4
věřící - nehlásící se k církvi, náboženské společnosti nebo směru	107 081	44,7	55,3	8,6	68,8	22,5
neuvedeno	425 506	50,6	49,4	21,3	60,6	18,1

Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a církve, náboženské společnosti nebo směru

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Věřící - hlásící se k církvi, náboženské společnosti nebo směru	115 570	46,1	53,9	12,1	55,5	32,4
z toho:						
Církev římskokatolická	48 858	43,5	56,5	13,3	47,7	39,1
katolická víra (katolík)	23 115	41,7	58,3	9,7	47,2	43,1
Pravoslavná církev v českých zemích	6 757	50,8	49,2	14,4	80,3	5,3
křesťanství	6 285	46,3	53,7	12,5	68,1	19,4
Českobratrská církev evangelická	3 459	44,0	56,0	13,0	46,9	40,0
Církev československá husitská	3 093	41,7	58,3	6,0	36,1	57,9
Jedi	3 007	77,6	22,4	9,5	88,8	1,7
protestantská/evangelická víra (protestant, evangelík)	2 265	42,1	57,9	7,3	49,6	43,1
Církev bratrská	1 608	49,0	51,0	21,7	67,4	10,9
Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	1 597	43,9	56,1	7,6	70,3	22,1

Z osob, které se ve Středočeském kraji přihlásily k některé církvi či náboženské společnosti, představovali **obyvatelé hlásící se k Církvi římskokatolické** 42,3 %, což byla v porovnání s celorepublikovou hodnotou (53,9 %) podprůměrná hodnota. Relativně méně vyznavačů měla mezi věřícími s konkrétním náboženským vyznáním tato církev v krajích Ústeckém (33,4 %), Karlovarském (33,9 %), v Praze (36,4 %) a v Libereckém (36,5 %) kraji. Nejvyšší zastoupení věřících měla Církev římskokatolická v moravských krajích, ve Zlínském kraji to bylo 66,1 %, v Kraji Vysočina 65,2 % a v Olomouckém kraji 64,9 %. Příslušníci **Církve československé husitské** se nejčastěji nacházeli v Královéhradeckém (5,5 % osob hlásících se k nějaké církvi nebo náboženské společnosti) a Libereckém (5,2 %) kraji, Středočeský kraj se s větším odstupem umístil s podílem 2,7 % na třetí pozici. Nejméně věřících měla církev ve Zlínském kraji (0,5 %), v Kraji Vysočina (0,6 %) a v Moravskoslezském (0,9 %) kraji. Nadprůměrně byla ve Středočeském kraji zastoupena **Českobratrská církev evangelická**. Zatímco celorepublikový průměr činil 2,4 % z osob hlásících se k některé z církví a náboženských společností, ve Středočeském kraji to bylo 3,0 %, pátý nejvyšší podíl mezi kraji. Nejvyšší zastoupení měla tato církev v Pardubickém kraji (4,7 %), Praze (3,7 %) a v Karlovarském kraji (3,4 %), nejméně v Moravskoslezském (1,1 %), Jihočeském (1,2 %) a Olomouckém (1,4 %) kraji.

Třetí nejnižší podíl (10,8 %) připadal na Středočeský kraj v případě **věřících osob nehlásících se k některé církvi, náboženské společnosti či směru**. Nižší podíl zaznamenaly pouze kraje Ústecký (8,6 %), Liberecký (9,9 %) a Karlovarský (10,5 %). Na opačné straně se nacházely kraje Zlínský (16,0 %), Jihomoravský (15,6 %) a Jihočeský (14,8 %).

Patrné jsou i rozdíly v míře religiozity v jednotlivých **okresech Středočeského kraje**. Nevyplnění této otázky se pohybovalo mezi téměř polovinou v okrese Příbram (48,9 %) až po téměř čtyři z deseti v okrese Praha-západ (39,4 %). Nejvyšší podíl věřících byl sečten v okresech Benešov (32,9 % z osob, které se k otázce náboženského vyznání vyjádřily), Příbram (28,9 %) a Praha-západ (25,2 %), na opačné straně se nacházely nejvíce ateistické okresy Rakovník (14,3 %), Kladno (18,0 %) a Mělník (18,8 %). Okres Rakovník se také umístil mezi všemi okresy České republiky hned za okresem Most (13,9 %), okresem s nejnižším podílem věřících osob; celkově se v prvních dvou desítkách nejvíce ateistických okresů ČR nacházelo pět středočeských okresů. Okres Benešov s nejvyšším podílem věřících osob v rámci Středočeského kraje se umístil až na 30. místě mezi všemi okresy. Nejvyšší podíl věřících osob měly moravské okresy Uherské Hradiště (64,0 %), Žďár nad Sázavou (57,3 %) a Hodonín (57,0 %).

Z osob vyznávajících některou z církví či náboženských společností vyznávalo Církev římskokatolickou relativně nejvíce osob v okresech Příbram (57,4 %) a Benešov (55,2 %), na opačné straně to byly okresy Mělník (34,6 %) a Nymburk (35,7 %). Příslušníci Církve československé husitské žili v relativním vyjádření nejvíce v okresech Rakovník (5,2 %) a Praha-západ (3,3 %), přičemž nejméně jich bylo v okresech Mělník (1,7 %) a Příbram (1,8 %). Třetí nejčteněji zastoupenou církev – Českobratrskou církev evangelickou – reprezentovaly nejvíce okresy Nymburk (8,0 %) a Kolín (5,6 %), zatímco nejnižší zastoupení měly okresy Příbram a Rakovník (v obou to bylo 1,2 %).

V návaznosti na míru religiozity se pohyboval podíl osob bez vyznání. Nejvyšší zastoupení vykázaly okresy Rakovník (85,7 % z osob se zjištěnou odpovědí) a Kladno (82,0 %), na druhé straně to byly okresy Benešov (67,1 %) a Příbram (71,1 %), v nichž byl podíl ateistů relativně nejnižší. Okres Rakovník se umístil na druhém místě (po okrese Most s 86,1 % nevěřících osob) s nejvyšším podílem osob bez vyznání.

V souhrnu je patrné, že mezi věřícími převažovaly ženy, a to jak v případě věřících hlásících se k nějaké církvi, náboženské společnosti nebo směru (podíl žen zde byl 53,9 %), u věřících, kteří se k žádné z uvedených nepřihlásili, byly ženy zastoupeny 55,3 %. V případě osob bez náboženského vyznání mírně převažovali muži (50,3 %), jakož i mezi těmi, kteří u této otázky odpověď neuvedli (50,6 % zde tvořili muži). Mezi věřícími také převažovaly osoby starší 65 let. Zatímco u věřících osob hlásících se k nějaké církvi, náboženské společnosti nebo směru byly tyto osoby v poproduktivním věku zastoupeny ze 32,4 %, u věřících, kteří církev neuvedli, bylo seniorů 22,5 %. Naopak podíl dětí mladších 15 let byl v obou případech podprůměrný, u osob, kteří se hlásili ke konkrétní církvi, náboženské společnosti nebo směru tvořily děti 12,1 %, u věřících bez příslušnosti bylo dětí mladších 15 let 8,6 %. Nejvyšší zastoupení seniorů měla Církev československá husitská (57,9 %), naopak více než pětinu (21,7 %) tvořily děti do 14 let u Církve bratrské.

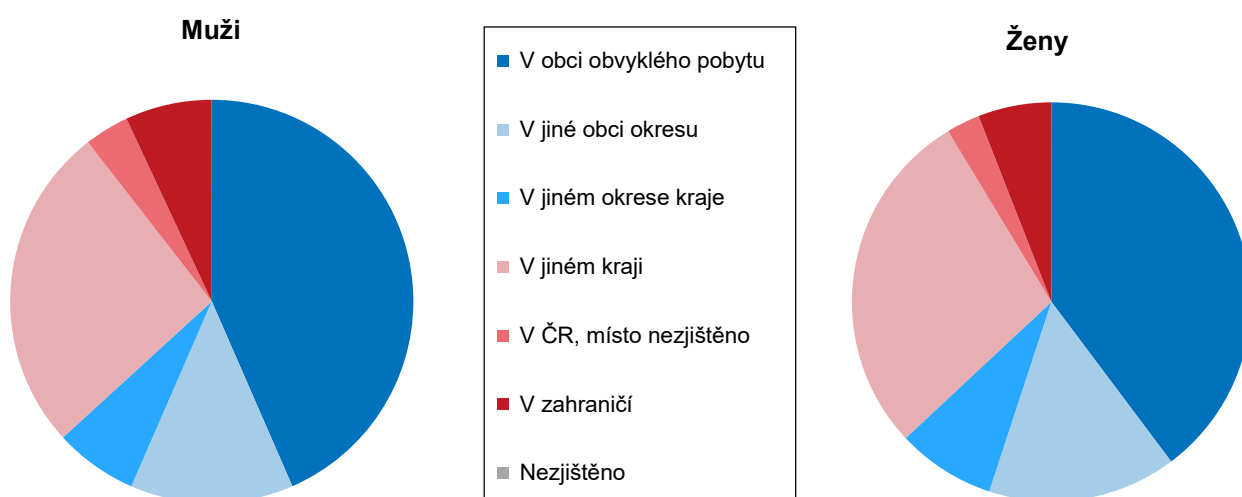
3.7 Místo bydliště v době narození

Třebaže se **zastoupením osob narozených v České republice** umístil Středočeský kraj s hodnotou 93,6 % na čtvrté pozici za hl. m. Prahu (84,4 %), Karlovarský (91,4 %) a Plzeňský (93,1 %) kraj, středočeská hodnota byla obdobná jako v celé České republice (93,5 %). Na obdobné pozici se umístil Středočeský kraj s **podílem osob narozených v zahraničí**; nejvyšší zastoupení těchto osob bylo v Praze (15,6 %), v Karlovarském (8,6 %) a Plzeňském (6,9 %) kraji, na čtvrté pozici se umístil Středočeský kraj (6,4 %). Mezi osobami narozenými v zahraničí se vyskytovaly **osoby narozené na Slovensku** zejména v moravských krajích (téměř dvoutřetinové zastoupení osob narozených na Slovensku ze všech osob narozených v zahraničí měl kraj Moravskoslezský s 65,7 %, následovaný krajem Zlínským s 58,9 %, více než polovina obyvatel uvedla v rámci osob narozených v zahraničí Slovensko ještě v Olomouckém kraji, a to 52,2 %), zatímco v Praze byla těchto osob byla pouze pětina (20,7 %), okolo třetiny osob narozených na Slovensku ze všech osob narozených v zahraničí žilo v Plzeňském (31,6 %), Karlovarském (34,6 %) a Středočeském (35,8 %) kraji.

Obyvatelstvo podle pohlaví, hlavních věkových skupin a místa bydliště v době narození

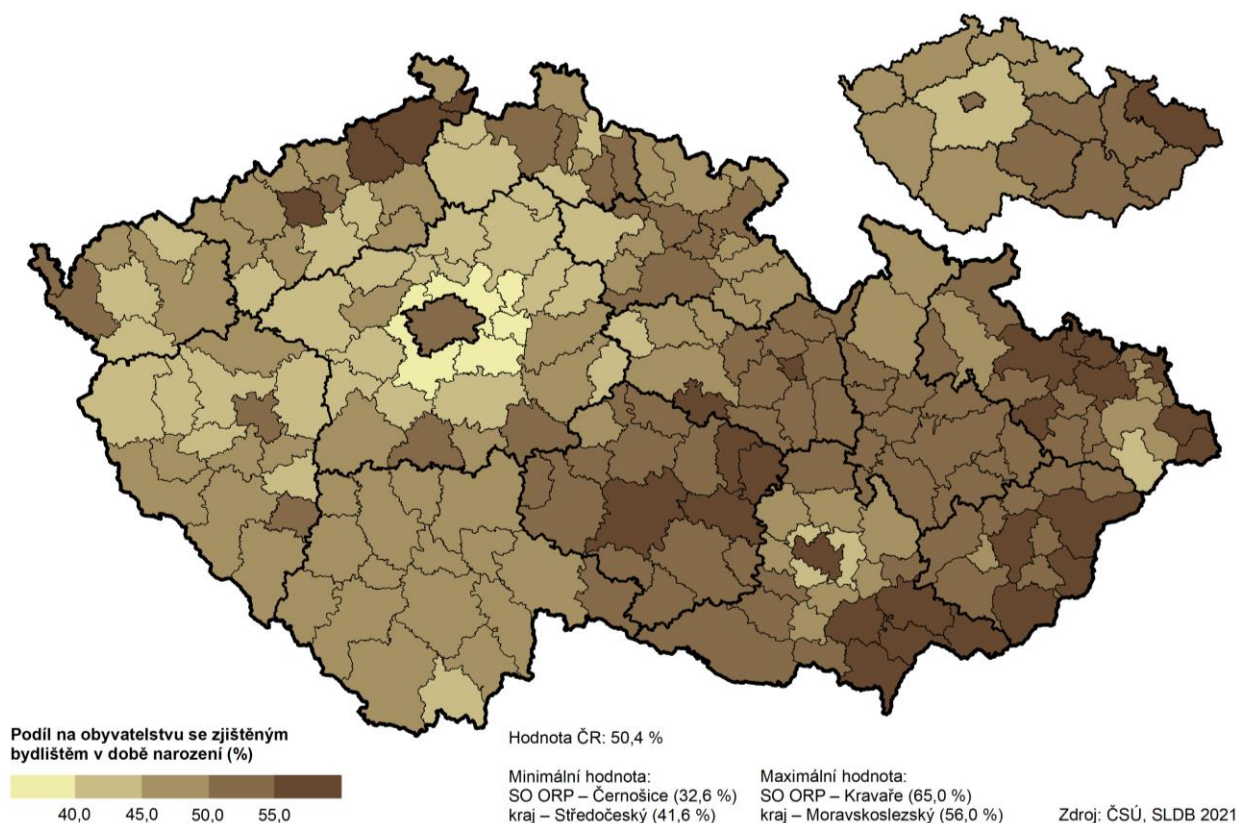
	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Obyvatelstvo	1 415 463	49,6	50,4	17,9	63,3	18,8
v tom:						
narození v České republice	1 324 266	49,4	50,6	18,8	61,9	19,2
v tom:						
v obci obvyklého pobytu	588 701	51,9	48,1	31,4	53,9	14,7
v jiné obci okresu	200 965	45,7	54,3	9,7	66,9	23,4
v jiném okrese kraje	103 851	45,2	54,8	9,6	65,7	24,7
v jiném kraji	386 199	47,8	52,2	8,7	69,5	21,8
v ČR, místo nezjištěno	44 550	56,4	43,6	2,4	71,5	26,1
narození v zahraničí	91 124	53,5	46,5	4,6	82,5	13,0
z toho ve Slovenské republice	32 655	48,6	51,4	.	.	.
nezjištěno	73	61,6	38,4	37,0	57,5	5,5

Obyvatelstvo podle místa bydliště v době narození a pohlaví ve Středočeském kraji

Charakter Středočeského kraje jakožto regionu atraktivního pro nové obyvatele a oblastí s vysokou intenzitou přistěhovalectví potvrzuje mj. nízký **podíl** obyvatel Středočeského kraje **narozených ve stejné obci obvyklého pobytu**, v níž při sčítání lidu v roce 2021 žili. Zastoupení těchto osob v kraji činilo 41,6 % a Středočeský kraj se tak umístil na první příčce s nejnižším podílem mezi všemi kraji. Na druhé pozici byl Karlovarský kraj (46,3 %), následoval Plzeňský a Jihočeský kraj (shodně 47,9 %). Na opačné straně byl Moravskoslezský (56,0 %) a Zlínský (55,0 %) kraj, Kraj Vysočina (53,8 %) a hl. m. Praha (53,7 %).

Z pohledu na **podíl osob narozených v jiné obci okresu** se Středočeský kraj s 14,2 % osob narozených v ČR nacházel za Jihomoravským (12,6 %) a Plzeňským (13,3 %) krajem. Nejnižší podíly byly patrné u Kraje Vysočina (21,6 %), v Olomouckém (21,4 %) a Zlínském (21,2 %) kraji, regionech s dlouhodobě nižší intenzitou stěhování. Okolo celorepublikové hodnoty (8,2 %) se pohyboval středočeský **podíl osob narozených v jiném okrese kraje** (7,3 %). V tomto případě měly nejnižší dlouhodobou migraci z pohledu „rodáků“, kteří se narodili v jiném okrese stejného kraje, Kraj Vysočina (5,4 %), Zlínský (5,9 %) a Karlovarský (6,4 %) kraj, na opačné straně to byly kraje Plzeňský (14,8 %), Jihomoravský (13,0 %) a Moravskoslezský (12,7 %).

Obyvatelstvo s bydlištěm v době narození v obci obvyklého pobytu ve správních obvodech ORP a krajích

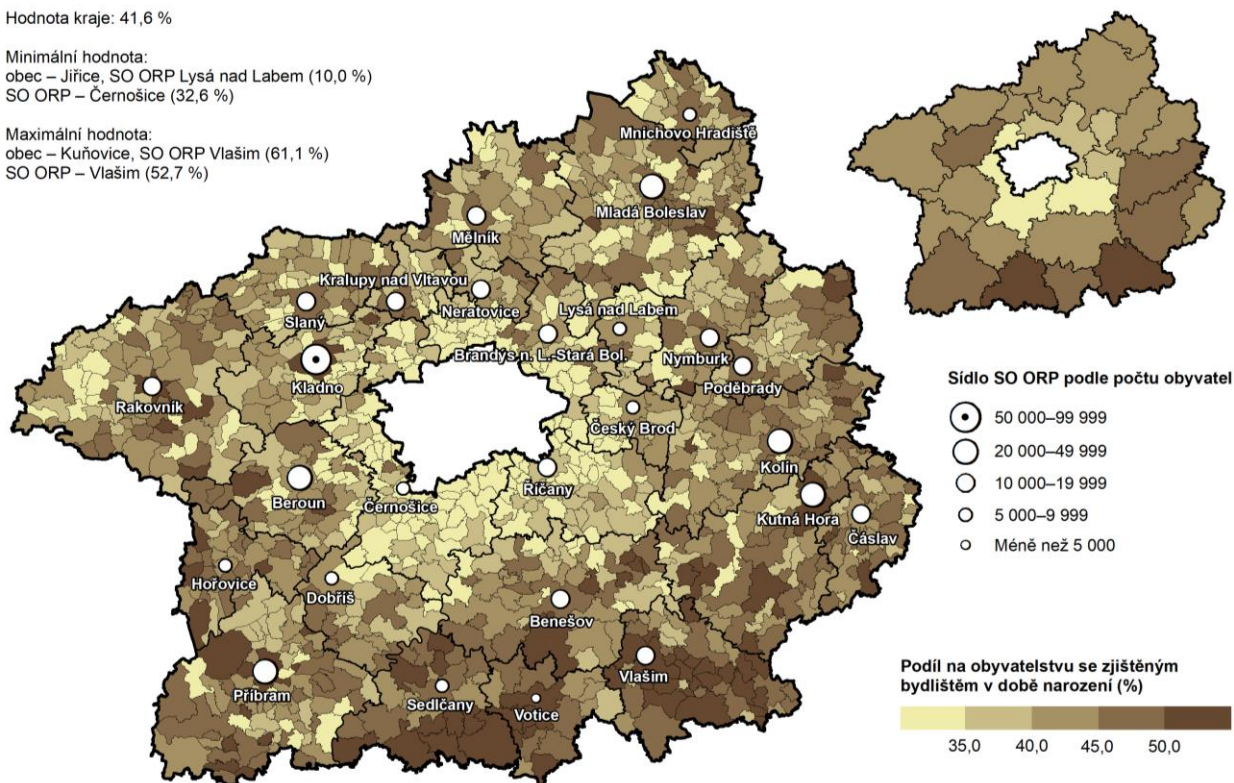

Obyvatelstvo s bydlištěm v době narození v obci obvyklého pobytu v obcích a SO ORP Středočeského kraje

Hodnota kraje: 41,6 %

Minimální hodnota:
obec – Jiřice, SO ORP Lysá nad Labem (10,0 %)
SO ORP – Černošice (32,6 %)

Maximální hodnota:
obec – Kuňovice, SO ORP Vlašim (61,1 %)
SO ORP – Vlašim (52,7 %)

Migrační charakter Středočeského kraje a suburbanizační procesy potvrzuje i **podíl osob narozených v jiném kraji**. Těchto osob bylo ve Středočeském kraji celkem 27,3 %, což byla nejvyšší hodnota po hl. m. Praze (27,9 %). Na opačné straně byly kraje Moravskoslezský (8,2 %) a Zlínský (11,8 %).

Narození ve stejné obci obvyklého pobytu se vyznačovali jednak nadprůměrným podílem dětí mladších 15 let (31,4 %), jakož i převažujícím zastoupením mužů (51,9 %). Tuto skutečnost je možné vysvětlit tím, že mezi osobami, které žily v době sčítání ve stejné obci, v níž se i narodili, byli převážně lidé mladšího věku, kteří se ještě v mnoha případech nedostali do produktivního věku, kdy se lidé nejčastěji stěhují a zakládají vlastní bydlení v jiné lokalitě. Mezi mladšími osobami je zároveň také vyšší zastoupení mužů. Podíl dětí mladší 15 let klesal v návaznosti na rostoucí vzdálenost od místa narození (zastoupení dětí u osob narozených v jiné obci okresu byl 9,7 %, v jiném okrese kraje 9,6 %, v jiném kraji 8,7 % a v zahraničí pouze 4,6 %). Nadprůměrný podíl je patrný u osob 65letých a starších u vzdálenějších míst narození. Těchto osob bylo nejvíce (24,7 %) u narozených v jiném okrese kraje, v jiné obci okresu (23,4 %) a v jiném kraji (21,8 %). Naopak nižší podíl seniorů byl u tzv. „rodáků“ (bydlících ve stejné obci obvyklého pobytu, v níž se tito obyvatelé i narodili) v případě stejné obce obvyklého pobytu bylo osob 65letých a starších 14,7 % a u narozených v zahraničí byli senioři zastoupení 13,0 %.

Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a místa bydliště v době narození

	Celkem	z toho (%)						narození v zahraničí
		narození v České republice	v tom				narození v ČR, místo nezjištěno	
			v obci obvyklého pobytu	v jiné obci okresu	v jiném okrese kraje	v jiném kraji		
Obyvatelstvo	1 415 463	93,6	41,6	14,2	7,3	27,3	3,1	6,4
muži	702 541	93,0	43,5	13,1	6,7	26,3	3,6	6,9
ženy	712 922	94,1	39,8	15,3	8,0	28,3	2,7	5,9
v tom ve věku:								
0–9 let	166 508	98,6	76,5	6,4	3,5	11,8	0,5	1,4
10–19 let	155 217	97,2	63,3	10,9	5,0	17,7	0,3	2,8
20–29 let	128 695	91,8	45,6	14,5	6,6	23,3	1,7	8,2
30–39 let	190 289	88,9	30,9	14,3	7,7	31,9	4,1	11,1
40–49 let	252 601	91,6	30,7	14,8	7,9	34,0	4,2	8,4
50–59 let	178 401	91,9	31,5	16,5	8,5	31,1	4,3	8,1
60–69 let	162 106	94,4	32,8	17,6	8,6	31,2	4,1	5,6
70 let a více	181 646	95,7	32,2	17,7	10,1	31,1	4,5	4,3

Z pohledu na **věkové skupiny obyvatel** je také patrné vyšší zastoupení osob narozených v zahraničí u mladších osob v produktivním věku (u 30- až 39letých to bylo 11,1 %, u 40- až 49letých pak 8,4 %), u dětí mladších 10 let byl patrný nejvyšší podíl osob narozených v obci obvyklého pobytu (76,5 %) či u osob ve věku 40 až 49 let v návaznosti na zpravidla již nejčastěji ukončený proces stěhování do vlastního bydlení nejvyšší podíl osob žijících v jiném kraji (34,0 %), než je jejich místo narození. U obyvatel ve věku nad 70 let je zřejmý nejvyšší podíl osob narozených v jiném okrese kraje (10,1 %), což vysvětluje dlouhodobé stěhování starších osob z místa jejich narození na kratší vzdálenosti. Patrný je také z pohledu na pohlaví nižší podíl mužů narozených v České republice (93,0 %) v porovnání s ženami (94,1 %), zastoupení osob narozených v zahraničí bylo vyšší u mužů (6,9 %) než u žen (5,9 %). U žen je však patrný v porovnání s muži jejich vyšší podíl s rostoucí vzdáleností od místa obvyklého pobytu (kromě zahraničí, kde byl vyšší podíl mužů). V jiném kraji mělo místo narození 28,3 % žen (u mužů to bylo 26,3 %), v jiném okrese kraje uvedlo místo svého narození 8,0 % žen (v případě mužů to bylo 6,7 %) a v jiné obci stejného okresu pak 15,3 % žen (oproti 13,1 % mužů). Naopak ve stejné obci obvyklého pobytu bylo zastoupení narozených mužů (43,5 %) vyšší než u žen (39,8 %).

Rozdílnost území Středočeského kraje a jeho obyvatel potvrzují i údaje o jejich místě narození. Zatímco nejvyšší podíl osob narozených v ČR byl patrný u **okresů** s nižší intenzitou stěhování (v okrese Benešov činil podíl osob narozených v České republice 96,3 %, v případě druhého okresu v pořadí, kterým byl okres Příbram, to bylo 96,2 %) v porovnání s okresy s vyšším zastoupením cizinců (okresy Mladá Boleslav

s 90,6 % a Praha-západ s 91,8 %). Dlouhodobě vyšší intenzitu stěhování z ostatních částí republiky potvrzují v případě okresů v zázemí Prahy vysoké podíly osob narozených v jiných částech republiky. V případě narozených ve stejné obci obvyklého pobytu byl okres Praha-západ v celé republice s 32,6 % okresem s nejnižším podílem (za ním následoval s 35,0 % okres Praha-východ), nejnižší hodnoty zaznamenaly tyto dva okresy (po okresech Plzeň-město s 3,7 % a Ostrava-město s 3,9 %) také v případě narozených v jiné obci okresu (okres Praha-západ s 4,6% podílem a okres Praha-východ s 5,9 %). Naopak podíl osob narozených v jiném kraji byl v těchto dvou okresech vůbec nejvyšší ze všech okresů (u okresu Praha-západ to byla téměř polovina všech obyvatel, a to 45,6 %, v okrese Praha-východ to bylo 41,7 %). Na druhé straně se v případě podílu osob narozených v jiném kraji nacházely okresy Mladá Boleslav a Kutná Hora (shodných 19,0 %), jakož i Rakovník (19,9 %), v jiném okrese Středočeského kraje se narodilo nejvíce obyvatel okresů Kolín a Nymburk (shodně 10,1 %), nejméně pak v okresech Mladá Boleslav (5,2 %) a Příbram (5,9 %).

3.8 Vzdělanostní struktura

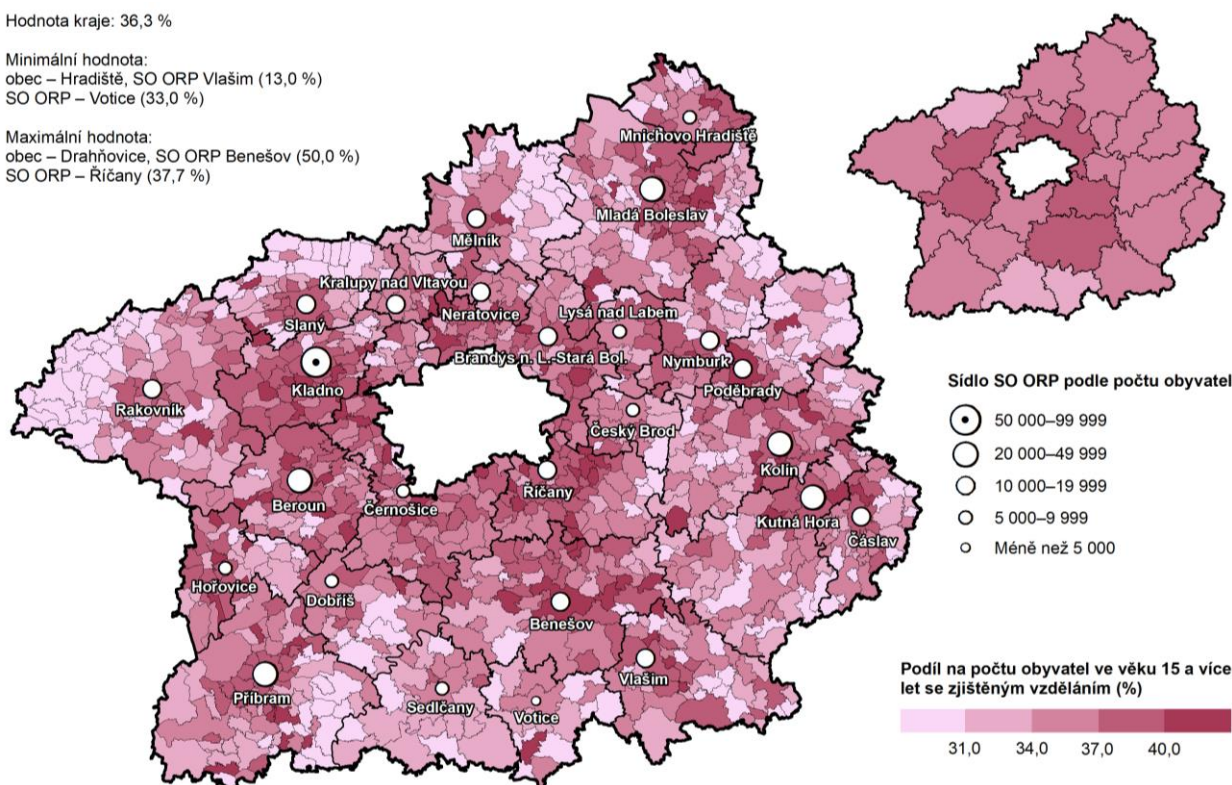
Středočeský kraj se při sčítání lidu v roce 2021 vyznačoval jedním z nevyšších **zastoupení osob starších 15 let s terciárním vzděláním** mezi všemi kraji. Vysokoškolské vzdělání mělo 16,9 % obyvatel Středočeského kraje starších 15 let, vyšší zastoupení měla pouze Praha (33,7 %) a Jihomoravský kraj (20,7 %); pouze tyto dva kraje však překonaly celorepublikový průměr (17,6 %). Nejnižší zastoupení vysokoškolsky vzdělaných osob měl kraj Karlovarský (9,6 %), který jako jediný nepřekonal desetiprocentní hranici, s 10,4 % vysokoškolsky vzdělaných osob následoval Ústecký kraj a s 13,2 % Liberecký kraj.

Obyvatelstvo se středním vzděláním s maturitou včetně nástavbového, pomaturitního a vyššího odborného studia v obcích a SO ORP Středočeského kraje

Hodnota kraje: 36,3 %

Minimální hodnota:
obec – Hradiště, SO ORP Vlašim (13,0 %)
SO ORP – Votice (33,0 %)

Maximální hodnota:
obec – Drahnovice, SO ORP Benešov (50,0 %)
SO ORP – Říčany (37,7 %)

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2021

Vyšší odborné vzdělání či konzervatoř mělo ve Středočeském kraji 1,8 % osob starších 15 let, což bylo po Praze (2,3 %) nejvíce. Stejně pořadí bylo u Středočeského kraje patrné i u **osob s úplným středním vzděláním s maturitou, vč. nástavbového a pomaturitního**. Zatímco v Praze bylo těchto osob 32,8 %, ve Středočeském kraji tito obyvatelé tvořili 32,5 % všech obyvatel starších 15 let. Jak v případě tohoto nejvyššího dosaženého vzdělání, tak i u vyššího odborného vzdělání překonal Středočeský kraj celorepublikový průměr (32,5 % vs. 30,9 % a 1,8 % vs. 1,6 %).

Naopak podílem **osob se středním vzděláním včetně vyučení (bez maturity)** se Středočeský kraj s 30,5 % zařadil za Prahu (17,0 %) a Jihomoravský kraj (30,1 %) mezi kraje s nejnižšími hodnotami, obdobně tomu bylo i v případě Středočeského kraje u **osob se základním vzděláním vč. neukončeného** (ve Středočeském kraji bylo toto vzdělání zjištěno u 12,2 % osob starších 15 let); hodnota za Středočeský kraj byla nejnižší po Praze (7,8 %) a Jihomoravském kraji (12,1 %). Nejvyšší podíl osob se **základním vzděláním vč. neukončeného** byl mezi 15letými a staršími v Karlovarském (12,2 %) a Ústeckém (12,8 %) kraji, tyto kraje měly také nevyšší podíl **osob bez vzdělání** (shodně 1,2 %), nejvyšší zastoupení osob se středním vzděláním vč. vyučení (bez maturity) bylo mezi obyvateli staršími 15 let v Kraji Vysočina (36,7 %) a v Pardubickém kraji (35,0 %).

Středočeský kraj zaznamenal **v porovnání s rokem 2011** citelný nárůst podílu osob s vysokoškolským vzděláním, jejich zastoupení vzrostlo mezi 15letými a staršími obyvateli o 47,8 %, což bylo nejvíce ze všech krajů. O 0,3 % se zvýšil podíl obyvatel s úplným středním vzděláním s maturitou, naopak podíl osob se středním vzděláním s vyučením (bez maturity) se o 9,4 % snížil, jakož i podíl osob se základním vzděláním (snížení o 28,1 %). Zastoupení osob bez vzdělání mezi 15letými a staršími se zvýšilo z 0,4 % na 0,6 %.

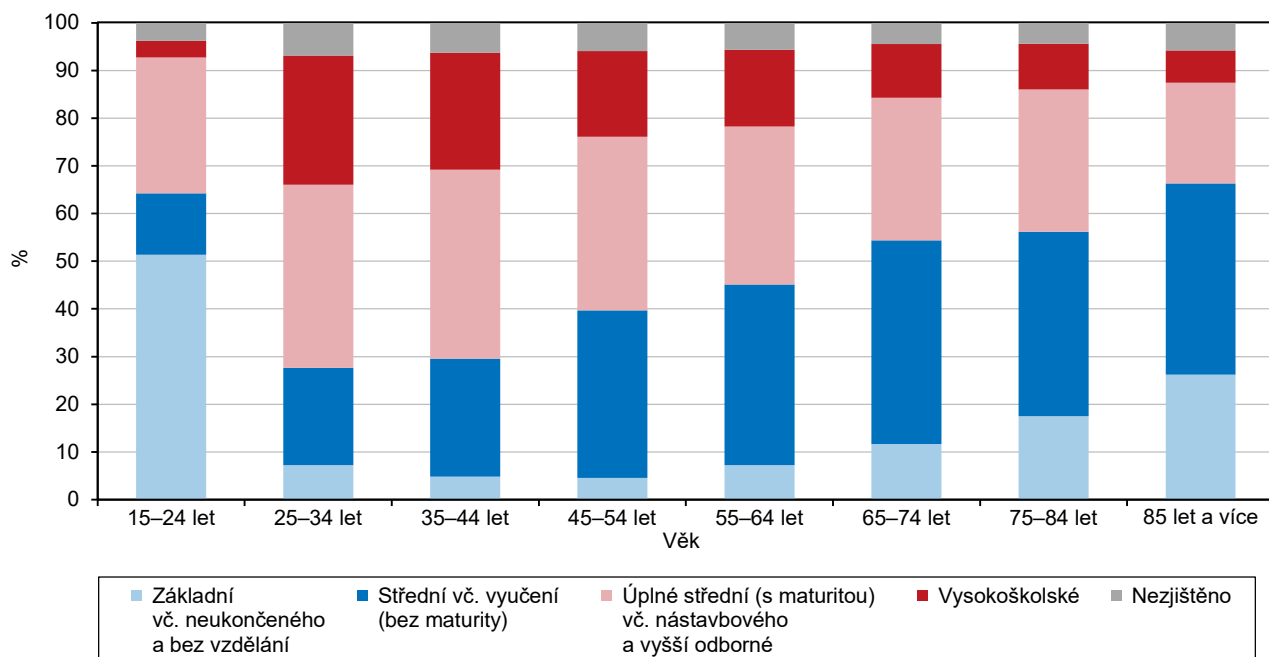
Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a nejvyššího dosaženého vzdělání

	Celkem	z toho ženy (%)	Z celku podle věku (%)						
			15–19	20–29	30–39	40–49	50–59	60–69	70 a více
Obyvatelstvo ve věku 15 let a více v tom podle nejvyššího dosaženého vzdělání:	1 162 092	50,7	5,9	11,1	16,4	21,7	15,4	13,9	15,6
bez vzdělání	6 682	46,5	17,6	9,6	16,1	19,3	13,9	13,0	10,5
základní vč. neukončeného	141 349	58,9	40,4	8,1	7,1	7,0	6,3	11,1	19,9
střední vč. vyučení (bez maturity)	354 022	42,1	1,2	7,7	11,1	22,3	17,7	19,0	21,0
úplné střední (s maturitou), vč. nástavbového a pomaturitního	378 109	55,2	1,1	14,8	17,5	23,8	16,7	12,4	13,7
vyšší odborné, konzervatoř	20 836	65,3	0,0	14,5	34,9	32,0	8,0	4,7	5,9
vysokoškolské	196 805	53,3	-	11,0	27,3	26,1	15,5	11,3	8,7
bakalářské	40 914	61,6	-	28,4	36,8	24,6	7,4	2,0	0,8
magisterské	146 716	52,1	-	6,8	25,2	26,2	17,8	13,7	10,3
doktorské	9 175	36,0	13,8	1,3	19,5	32,1	15,3	15,1	16,8
nezjištěno	64 289	40,7	2,0	13,4	19,8	22,8	16,7	12,6	12,8

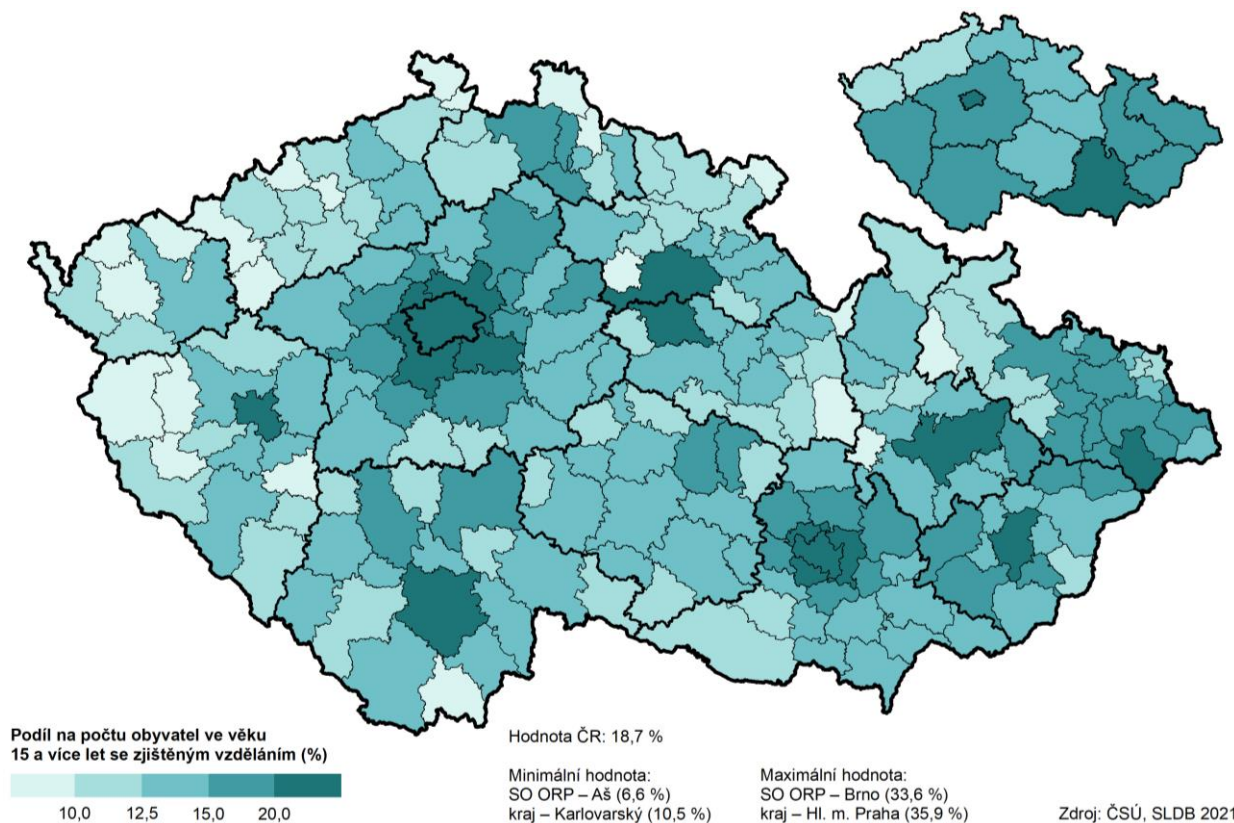
Podíl osob se základním vzděláním byl nejvíce zastoupen z pohledu **věku** jak u mladých osob, které ještě navštěvovaly vzdělávací zařízení (mezi 15- až 19letými bylo těchto osob 83,6 %), minimální podíl měly osoby se základním vzděláním vč. neukončeného mezi 45- až 49letými (3,8 %). Nárůst podílu základního vzdělání mezi obyvateli je možné sledovat u osob v seniorském věku (u 65- až 69letých jich bylo 11,5 %, u 80- až 84letých měl základní vzdělání již každý pátý obyvatel (20,2 %), u 85- až 89letých dokonce již každá čtvrtá osoba (25,2 %) a u 95- až 99letých každý třetí člověk (31,2 %).

Zastoupení osob se středním vzděláním s vyučením (bez maturity) bylo nejvyšší u 70- až 74letých (43,4 %), v souhrnu od 60 let věku měly toto nejvyšší dosažené vzdělání čtyři z deseti obyvatel (41,2 %), zatímco ve věku 20 až 39 let to byl jen každý pátý obyvatel Středočeského kraje (20,8 %). Úplné střední vzdělání s maturitou, vč. nástavbového a pomaturitního měla více než polovina obyvatel (53,5 %) ve věku 20 až 24 let, ve věku 25 až 44 let měla toto vzdělání třetina obyvatel (35,4 %), převyšovali tak zastoupení osob se středním vzděláním s vyučením (bez maturity). Ještě mezi 75- až 89letými měl střední vzdělání s maturitou v průměru každý čtvrtý (27,8 %). Zastoupení osob s vysokoškolským vzděláním bylo nejvyšší mezi 30- až 34letými (29,2 %), více než každý čtvrtý měl toto vzdělání ve věku 35 až 39 let. U osob ve věku mezi 45 a 64 lety činil podíl vysokoškolsky vzdělaných osob 17,2 %, od 80. roku je patrný pokles pod desetiprocentní hranici (7,4 %).

Obyvatelstvo ve věku 15 let a více podle nejvyššího dosaženého vzdělání a věku ve Středočeském kraji

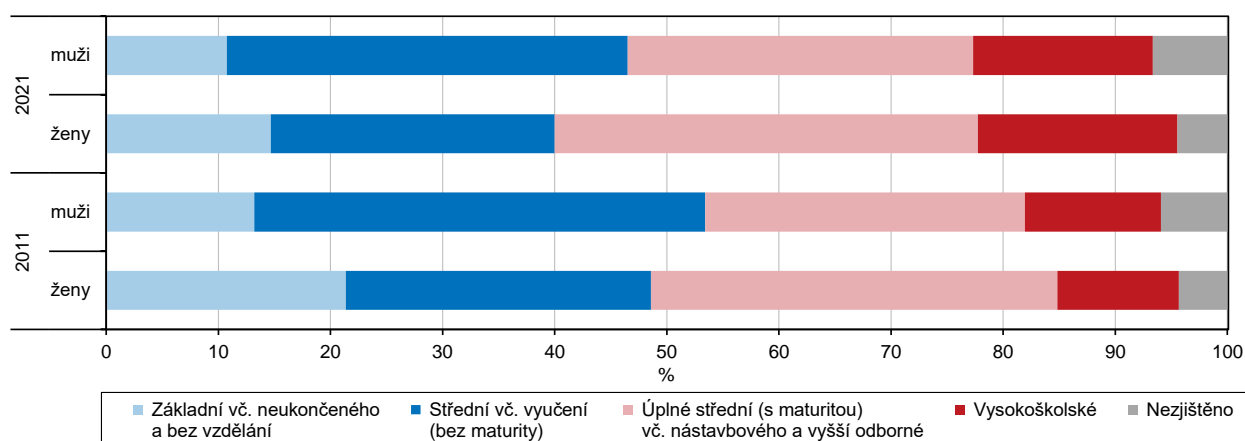
Obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním ve správních obvodech ORP a krajích

Složení obyvatel podle nejvyššího dosaženého vzdělání vykazuje rozdíly i **podle pohlaví**. Mezi osobami se středním vzděláním vč. vyučení (bez maturity) převažovali muži (57,9 %), jakož i u osob bez vzdělání (53,5 %). Naopak nejvyšší převaha žen byla u absolventů vyššího odborného vzdělání vč. konzervatoř (65,3 %), následovaného základním vzděláním vč. neukončeného, kde ženy tvořily 58,9 %, u úplného středního vzdělání s maturitou vč. nástavbového tvořily ženy 55,2 %, v případě vysokoškolského vzdělání pak 53,3 %.

Obyvatelstvo ve věku 15 let a více podle nejvyššího dosaženého vzdělání a pohlaví ve Středočeském kraji

Z územního hlediska bylo nejvyšší zastoupení osob starších 15 let s nejvyšším dosaženým vzděláním vysokoškolským koncentrováno do **okresů** v okolí Prahy; v okrese Praha-západ to bylo 27,9 %, okres Praha-východ vykázal podíl 23,7 %. Tyto okresy jako jediné v kraji převyšovaly celorepublikový průměr a mezi všemi 77 okresy se umístily za Prahu (33,7 %) a Brno-město (31,9 %) na třetí a čtvrtou pozici. Třetím v pořadí byl ve Středočeském kraji okres Beroun (16,7 %). Na opačné straně se nacházel okres Rakovník s hodnotou 12,1 % a Kutná Hora s podílem osob s nejvyšším dosaženým vysokoškolským vzděláním mezi 15letými a staršími 12,8 %. Rakovník se nacházel na 26. místě pořadí okresů s nejnižším podílem vysokoškoláků. Vyšší odborné vzdělání či konzervatoř uvedlo také relativně nejvíce osob žijících v okresech Praha-východ (2,1 %) a Praha-západ (2,0 %), na opačné straně se nacházel okres Rakovník (1,5 %). Osoby s úplným středoškolským vzděláním s maturitou vč. nástavbového a pomaturitního se nejvíce vyskytovaly v okresech Praha-východ (33,7 %), Beroun a Benešov (shodně 33,2 %), nejméně v okresech Rakovník (31,4 %) a Příbram (31,4 %). Osoby se středním vzděláním včetně vyučení (bez maturity) byly nejvíce zastoupeny v okrese Rakovník (34,8 %) a Kutná Hora (34,7 %), v okrese Rakovník byl také nejvyšší podíl osob se základním vzděláním vč. neukončeného (14,0 %) a bez vzdělání (0,9 %).

Nejvyšší nárůst podílu vysokoškolsky vzdělaných osob **mezi sčítáními lidu v letech 2011 a 2021** mezi okresy zaznamenal, nejen ve Středočeském kraji, ale i rámci všech okresů České republiky, okres Beroun (o 88,3 %), za nímž následoval okres Brno-venkov (s nárůstem o 82,0 %) a středočeské okresy Kolín (o 79,7 %), Mladá Boleslav (o 79,5 %) a Mělník (o 76,0 %). V souhrnu mezi dvěma desítkami okresů s nejvyšším nárůstem podílu osob s vysokoškolským vzděláním mezi obyvateli staršími 15 let se nacházelo devět okresů ze Středočeského kraje.

3.9 Způsob bydlení

Z celkového počtu obyvatel Středočeského kraje bydlelo 95,14 % obyvatel **v bytech**, což byl po Karlovarském (94,48 %) a Plzeňském kraji (95,11 %) nejmenší podíl ze všech krajů. **Mimo byty a zařízení** bylo ve Středočeském kraji sečteno celkem 43,5 tis. osob, což představovalo 3,1 % všech obyvatel, nejvíce po kraji Karlovarském (3,3 %). Průměrně v porovnání s celorepublikovou hodnotou bylo zastoupení osob bydlících v zařízeních (1,8 %). **Osob bez domova** bylo ve Středočeském kraji sečteno celkem 220, což byla šestá nejvyšší hodnota mezi kraji. Více osob bez domova se nacházelo v Moravskoslezském kraji (737), hl. m. Praze (611), Jihomoravském (434), Olomouckém (312) a Ústeckém (309) kraji.

Mezi osobami bydlícími v bytech převažovaly z pohledu na **pohlaví** s 50,8 % ženy (celokrajský průměr činil 50,4 %), v zařízeních bylo zastoupení žen 45,3 %, mimo byty a zařízení 38,9 % a mezi osobami bez domova byly ženy v průměru pouze dvě z deseti (19,5 %). Z pohledu na **hlavní věkové skupiny obyvatel** byl velmi nízký podíl dětí mladších 15 let u osob bez domova (0,9 %) a u osob bydlících v zařízeních byl podíl dětí (5,4 %) v porovnání s krajským průměrem pouze třetinový. Podprůměrné bylo i zastoupení dětí u bydlících

mimo byty a zařízení (12,8 %). Nejvyšší podíl osob 65letých a starších, více než třetinový, žil v zařízeních (36,7 %), avšak u osob bez domova (14,1 %), u osob bydlících mimo byty a zařízení (14,6 %) a v bytech (18,6 %) byl podíl seniorů v porovnání s celokrajskou hodnotou podprůměrný.

Obyvatelstvo podle způsobu bydlení

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Bydlící osoby celkem	1 415 243	49,6	50,4	17,9	63,3	18,8
v tom:						
v bytech	1 346 510	49,2	50,8	18,3	63,1	18,6
v zařízeních	25 204	54,7	45,3	5,4	58,0	36,7
mimo byty a zařízení	43 529	61,1	38,9	12,8	72,6	14,6
Osoby bez domova	220	80,5	19,5	0,9	85,0	14,1

Nejvyšší podíl osob v bytech žil ve Středočeském kraji v **okresech** Mělník (96,1 %) a Kutná Hora (96,0 %), v případě bydlících osob v zařízeních byl nejvyšší podíl sečten v okresech Příbram (2,8 %) a Nymburk (2,4 %). Mimo byty bylo sečteno relativně nejvíce osob v okresech Praha-západ (4,7 %) a Benešov (4,4 %), nejméně v okresech Mladá Boleslav (1,9 %) a Nymburk (2,0 %). Osob bez domova bylo v relativním vyjádření nejvíce sečteno v okresech Příbram, Mladá Boleslav a Kutná Hora, zatímco nejméně to bylo v okresech Praha-západ, Rakovník a Praha-východ.

Obyvatelstvo podle způsobu bydlení a okresů

	Bydlící osoby celkem	v tom (%)			osoby bez domova
		v bytech	v zařízeních	mimo byty a zařízení	
Středočeský kraj	1 415 243	95,1	1,8	3,1	220
Benešov	100 332	93,7	1,8	4,4	15
Beroun	98 062	95,3	1,4	3,4	11
Kladno	166 746	95,7	1,8	2,5	25
Kolín	104 207	95,6	2,1	2,2	20
Kutná Hora	74 902	96,0	1,6	2,3	16
Mělník	110 225	96,1	1,5	2,4	18
Mladá Boleslav	128 871	96,0	2,0	1,9	30
Nymburk	102 712	95,6	2,4	2,0	15
Praha-východ	197 455	95,2	1,3	3,6	22
Praha-západ	161 583	94,2	1,1	4,7	10
Příbram	114 968	93,8	2,8	3,3	33
Rakovník	55 180	94,2	2,2	3,6	5

